

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 4-5 grudnia 2017 r. na kierunku
"filologia" (hiszpańska, klasyczna, romańska, rosyjska, słowiańska,
włoska) prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu
Łódzkiego

Warszawa, 2017

1. INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU	4
1.1. SKŁAD ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ	4
1.2. INFORMACJA O PROCESIE OCENY	4
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE KSZTAŁCENIA NA OCENIANYM KIERUNKU	5
3. OGÓLNA OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	7
4. SZCZEGÓŁOWY OPIS SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	8
KRYTERIUM 1. KONCEPCJA KSZTAŁCENIA I JEJ ZGODNOŚĆ Z MISJĄ ORAZ STRATEGIĄ UCZELNI	8
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1 .....</i>	8
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	11
<i>Dobre praktyki .....</i>	12
<i>Zalecenia .....</i>	12
KRYTERIUM 2. PROGRAM KSZTAŁCENIA ORAZ MOŻLIWOŚĆ OSIĄGNIĘCIA ZAKŁADANYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	12
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2 .....</i>	12
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	20
<i>Dobre praktyki .....</i>	21
<i>Zalecenia .....</i>	22
KRYTERIUM 3. SKUTECZNOŚĆ WEWNĘTRZNEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	22
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3 .....</i>	22
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	26
<i>Dobre praktyki .....</i>	27
<i>Zalecenia .....</i>	27
KRYTERIUM 4. KADRA PROWADZĄCA PROCES KSZTAŁCENIA	27
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4 .....</i>	28
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	32
<i>Dobre praktyki .....</i>	32
<i>Zalecenia .....</i>	33
KRYTERIUM 5. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W PROCESIE KSZTAŁCENIA	33
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5 .....</i>	33
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	36
<i>Dobre praktyki .....</i>	36
<i>Zalecenia .....</i>	37
KRYTERIUM 6. UMIĘDZYNARODOWIENIE PROCESU KSZTAŁCENIA	37
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6 .....</i>	37
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	38
<i>Dobre praktyki .....</i>	38
<i>Zalecenia .....</i>	38
KRYTERIUM 7. INFRASTRUKTURA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE KSZTAŁCENIA	38
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7 .....</i>	39
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	40
<i>Dobre praktyki .....</i>	41
<i>Zalecenia .....</i>	41
KRYTERIUM 8. OPIEKA NAD STUDENTAMI ORAZ WSPARCIE W PROCESIE UCZENIA SIĘ I OSIĄGANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	41
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8 .....</i>	41
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....</i>	44
<i>Dobre praktyki .....</i>	45
<i>Zalecenia .....</i>	45

5. OCENA DOSTOSOWANIA SIĘ JEDNOSTKI DO ZALECEŃ Z OSTATNIEJ OCENY PKA, W ODNIESIENIU DO WYNIKÓW BIEŻĄCEJ OCENY 45

ZAŁĄCZNIKI ..... BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.

ZAŁĄCZNIK NR 1. PODSTAWA PRAWNA OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 2. SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM PRZEPROWADZONEJ WIZYTACJI UWZGLĘDNIAJĄCY PODZIAŁ ZADAŃ POMIĘDZY CZŁONKÓW ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 3. OCENA WYBRANYCH PRAC ETAPOWYCH I DYPLOMOWYCH ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 4. WYKAZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY MOGĄ BYĆ ZALICZENI DO MINIMUM KADROWEGO KIERUNKU (SPOŚRÓD NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY ZŁOŻYLI OŚWIADCZENIE O WYRAŻENIU ZGODY NA ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO)..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 5. WYKAZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY NIE MOGĄ BYĆ ZALICZENI DO MINIMUM KADROWEGO KIERUNKU (SPOŚRÓD NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY ZŁOŻYLI OŚWIADCZENIE O WYRAŻENIU ZGODY NA ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO)..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 6. WYKAZ MODUŁÓW ZAJĘĆ, KTÓRYCH OBSADA ZAJĘĆ JEST NIEPRAWIDŁOWA.... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 7. INFORMACJA O HOSPITOWANYCH ZAJĘCIACH I ICH OCENA ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Uliasz, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Katarzyna Karpińska-Szaj – ekspert PKA
2. prof. dr hab. Beata Baczyńska – ekspert PKA
3. prof. dr hab. Roman Lewicki – ekspert PKA
4. dr hab. Hubert Wolanin – ekspert PKA
5. mgr Łukasz Łukomski - ekspert ds. postępowania oceniającego
6. Adrianna Czarnecka - ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *Filologia* prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na wyżej wymienionym kierunku studiów. Poprzednio dokonano oceny w roku akademickim 2010/2011, przyznając ocenę pozytywną (Uchwała Nr 391/2011 Prezydium PKA z dnia 2 czerwca 2011 r.).

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Wydziału. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, pracownikami Wydziału, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyki, a także z przedstawicielami Samorządu Studentów i koordynatorem ds. wymiany międzynarodowej Erasmus+ i programu MOST. Ponadto dokonano przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitacje zajęć oraz dokonano przeglądu bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym, a ponadto przeanalizowano strony internetowe UŁ i systemu informacyjnego Wydziału. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Filologia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia pierwszego i drugiego stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk humanistycznych Dyscypliny naukowe: I stopień – literaturoznawstwo, językoznawstwo, kulturoznawstwo; II stopień specjalności hiszpańska, klasyczna, rosyjska, słowiańska, włoska - językoznawstwo, kulturoznawstwo i literaturoznawstwo, specjalność filologia romańska - językoznawstwo i literaturoznawstwo.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	I stopień: 6 semestrów- 180 ECTS II stopień: 4 semestry - 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Filologia hiszpańska, filologia klasyczna, filologia romańska, filologia rosyjska, filologia słowiańska, filologia włoska	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat/magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	41	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	I stopień - 713 II stopień – 263	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	I stopień studiów Filologia hiszpańska - 2160 Filologia klasyczna - 2025 Filologia romańska z drugim językiem romańskim: edycja programu 2015/2016, 2016/2017 -	-

	<p>2190 edycja 2017/2018- 2445 (język od podstaw) -2335 (język zaawansowany) Filologia romańska z drugim językiem obcym - 2130 Filologia rosyjska - 2265/ 2145 (w zależności od wybranej ścieżki) Filologia słowiańska edycja 2014/2015 - 2205/ 2370/ 2520 (w zależności od wybranej specjalizacji) edycja 2015/2016 - 2175/ 2400/ 2415 (w zależności od wybranej specjalizacji) edycja 2016/2017 - 2175/ 2400/ 2415 (w zależności od wybranej specjalizacji) Filologia włoska edycja 2014/2015 - 2070 edycja 2015/2016 - 2280 edycja 2016/2017 - 2140 edycja 2017/2018 - 2180 II stopień studiów Filologia hiszpańska – 1050 Filologia klasyczna - 960 Filologia romańska -960 Filologia rosyjska – 1110 Filologia słowiańska – 1035 Filologia włoska edycja 2014/2015 – 975 edycja 2015/2016 -1020 edycja 2016/2017 i 2017/18 – 990</p>	
--	--	--

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kształcenie na kierunku *Filologia*, studia pierwszego i drugiego stopnia, specjalność hiszpańska, klasyczna, romańska, rosyjska, słowiańska, włoska, prowadzone jest na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku filologia jest zgodna z misją Uniwersytetu Łódzkiego określoną w Załączniku nr 1 do Uchwały nr 141 Senatu UŁ z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie: misji i strategii UŁ oraz ze strategią *Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2015-2020* przyjętą Uchwałą Rady Wydziału nr 1/2015/2016 z dnia 23 października 2015. Wpisanie koncepcji nauczania na ocenianym kierunku w misję i strategię rozwoju Jednostki widoczne jest przede wszystkim poprzez dbałość o powiązanie badań naukowych z prowadzoną dydaktyką, syntezę wartości uniwersalnych i lokalnych, kształcenie elit oraz zacieśnianie związków z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Choć na poszczególnych specjalnościach obowiązują odmienne, dostosowane do wybranej specjalności treści kształcenia, to wizja kształcenia jest wspólna dla całego kierunku i zgodna z celami strategicznymi Jednostki – jest nią zdobywanie wiedzy i rozwijanie kompetencji humanistycznych poprzez intensywny rozwój językowych kompetencji komunikacyjnych wybranego języka kierunkowego połączonych z analizą i interpretacją procesów kulturowych, literackich i językowych w perspektywie synchronicznej i diachronicznej. Wysoki poziom nauczania języków specjalności na ocenianym kierunku przekłada się na rozwijanie umiejętności analizy i interpretacji tekstów literackich, specjalistycznych i użytkowych, prowadzenia badań językoznawczych, zdobywania umiejętności tłumaczeniowych i glottodydaktycznych.

Studia na kierunku filologia przypisane są do obszaru nauk humanistycznych. Na pierwszym stopniu kształcenia wszystkie specjalności prowadzone są w zakresie dyscyplin: językoznawstwo, kulturoznawstwo i literaturoznawstwo. Na II stopniu kształcenia, specjalności hiszpańska, klasyczna, rosyjska, słowiańska, włoska przypisane są do dyscyplin językoznawstwo, kulturoznawstwo i literaturoznawstwo, a specjalność filologia romańska do dyscyplin językoznawstwo i literaturoznawstwo. Efekty kształcenia na filologii romańskiej II stopnia skupione są na rozwijaniu kompetencji językowych zwłaszcza w zakresie języków specjalistycznych i umiejętności tłumaczeniowych, co uzasadnia przypisanie specjalności do wymienionych dwóch dyscyplin. Natomiast przenikanie się literaturoznawstwa i kulturoznawstwa widoczne jest na pozostałych specjalnościach, np. na filologii hiszpańskiej w zakresie amerykanistyki filologicznej, na filologii klasycznej w zakresie studiów

śródziemnomorskich, a na filologii słowiańskiej w zakresie słowianoznawstwa zorientowanego na geograficzno-kulturowy obszar Słowiańszczyzny. W planach rozwoju koncepcji kształcenia uwzględnia się postęp w wymienionych dyscyplinach naukowych, co jest widoczne w obowiązującym programie kształcenia, którego charakterystyczną cechą jest urozmaicona oferta zajęć dydaktycznych oraz łączenie badań prowadzonych przez pracowników z treściami kształcenia. Spełniany jest także warunek dostosowania efektów kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Np. na specjalności filologia romańska kształcenie obejmuje obowiązkowo wiodący język francuski oraz w zależności od wyboru specjalizacji, języki hiszpański, włoski, angielski, niemiecki lub rosyjski, co znacznie poszerza możliwości zatrudnienia po ukończeniu studiów. Rozwijane są także kompetencje społeczne, zwłaszcza w ramach zajęć wprowadzających w specyfikę przyszłej pracy zawodowej, związane z szeroko pojętą promocją kultury (praca w instytucjach kultury – muzeach, archiwach, bibliotekach), nauczaniem języków obcych (szczególną cechą jest bliska współpraca ze szkołami) oraz działalnością tłumaczeniową, także w zakresie języka specjalistycznego (np. *język biznesu* na filologii romańskiej).

Dzięki współpracy z ośrodkami zagranicznymi, wspólne przygotowywanie konferencji, organizowanie wykładów gościnnych (np. Międzynarodowa Konferencja Semiotyczna „Znak – Myśl – Słowo – Dzieło”, której gościem był prof. Umberto Eco, stała się wizytówką takich inicjatyw), proces kształcenia jest umiędzynarodowiony. W koncepcji kształcenia uwzględniane są wzorce międzynarodowe: Jednostki prowadzące studia inspirują się specyfiką studiów prowadzonych w partnerskich uczelniach zagranicznych.

W procesie ustalania koncepcji kształcenia i w planowaniu rozwoju ocenianego kierunku biorą udział interesariusze wewnętrzni – studenci i nauczyciele akademicy, którzy w jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów mają bogate doświadczenie w charakterze tłumaczy, nauczycieli na różnych etapach nauczania i animatorów życia kulturalnego. Nauczyciele akademicy mają też duży wpływ na doskonalenie koncepcji kształcenia, poprzez szereg skutecznych inicjatyw współpracy koleżeńskiej (np. wzajemne hospitacje zajęć) i dokumentowane zebrania w poszczególnych blokach modułów przedmiotów.

1.2.

W Jednostkach prowadzących studia na ocenianym kierunku prowadzone są badania naukowe w zakresie dyscyplin, do których przypisany jest oceniany kierunek. Pracownicy naukowo-dydaktyczni są autorami powszechnie znanych opracowań książkowych oraz nowatorskich monografii z zakresu studiów nad językiem, literaturą, historią i kulturą obszarów językowych, odnośnie do poszczególnych specjalności prowadzonych na kierunku. Umiędzynarodowienie i interdyscyplinarność podejmowanych badań widoczne są w bogatej ofercie zajęć prowadzonych przez specjalistów stale doskonalących swój warsztat badawczy i dydaktyczny w ośrodkach zagranicznych oraz poprzez udział w licznych konferencjach międzynarodowych, a także współpracę w ramach programu Erasmus +. Widoczne jest także powiązanie działalności badawczej pracowników i procesu dydaktycznego. Pracownicy na bieżąco włączają tematykę podejmowanych badań naukowych do prowadzonych zajęć i proponują nowe, oryginalne moduły zajęciowe związane głównie z tematyką seminariów licencjackich i magisterskich (np. seminaria inspirowane badaniami tematologicznymi i narratologicznymi w

zakresie literatury przełomu XIX i XX wieku na filologii romańskiej) oraz ze specjalizacją na II stopniu kształcenia (np. liczne moduły specjalistyczne w zakresie zajęć translatorskich).

Studenci są włączani w badania naukowe przez przygotowanie prac licencjackich i magisterskich, a także przez działalność w kołach naukowych i realizację projektów badawczych, dzięki którym rozwijają także kompetencje społeczne potrzebne do realizacji działalności naukowej. Szczególnie intensywnie działają koła naukowe studentów filologii romańskiej, ich zaangażowanie można było także ocenić w czasie spotkania z ZO PKA. Jedną ze studentek filologii romańskiej otrzymała Studencki Grant Badawczy UŁ za projekt naukowy nt twórczości Assii Djebar, wpisujący się w literaturoznawcze badania naukowe realizowane w Jednostce prowadzącej specjalność. Studenci ocenianego kierunku prowadzą także naukowe czasopisma studenckie (np. KaPITOL na specjalności filologia klasyczna), a także biorą udział w licznych konferencjach naukowych.

1.3.

Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku *Filologia* na obu stopniach kształcenia opisują poziom i profil kwalifikacji absolwenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które przygotowują do prowadzenia badań naukowych w szeroko pojętych ramach językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa w obszarze nauk humanistycznych. Zakładane efekty kształcenia zostały opracowane z uwzględnieniem wszystkich deskryptorów obszarowych dla profilu ogólnoakademickiego i obszaru nauk humanistycznych według obowiązujących Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Zakres merytoryczny efektów kształcenia jest powiązany z dyscyplinami naukowymi, które są podstawą koncepcji kształcenia oraz z badaniami realizowanymi w Jednostkach prowadzących poszczególne specjalności na kierunku *Filologia*.

Efekty kształcenia odnoszące się do I i II stopnia kształcenia są sformułowane w zrozumiały, jasny sposób i pozwalają na stworzenie systemu ich weryfikacji, co jest również widoczne w poszczególnych sylabusach przedmiotowych. Efekty kształcenia dla studiów I oraz II stopnia są zróżnicowane, ich progresja na obu stopniach kształcenia jest widoczna. Absolwent kierunku filologia I stopnia kształcenia wszystkich prowadzonych specjalności, powinien osiąść podstawową wiedzę o znaczeniu i specyfice nauk humanistycznych, znać terminologię i metodologię tego obszaru nauki (w odniesieniu do dziedzin językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa) oraz rozumieć treści związane z literaturą pisaną w językach odpowiadających danym specjalnościom, a także wszechstronnie i świadomie posługiwać się językiem kierunkowym na potrzeby wybranej specjalizacji. Efekty kształcenia na kierunku filologia na II stopniu kształcenia odnoszą się też do uzyskania wiedzy i sprawności w zakresie wybranej specjalizacji (translatorskiej i glottodydaktycznej) oraz pogłębiają i rozwijają umiejętności badawcze. Także poziomy kompetencji języków kierunkowych określono zgodnie z oceną biegłości Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego: dla języka wiodącego zaawansowanego na poziomie C1 dla I stopnia kształcenia i C2 dla II stopnia kształcenia, a dla języków, których nauka rozpoczyna się od podstaw, odpowiednio na poziomie B1 i B2.

Efekty kształcenia zostały zdefiniowane dla poszczególnych modułów: doskonalenia kompetencji językowych (moduł skupiony wokół praktycznej nauki języka), językoznawczych literaturoznawczych/kulturoznawczych. Wykorzystanie efektów kształcenia uzyskanych na zajęciach podstawowych oraz ich powiązanie z rozwijaniem umiejętności badawczych i kompetencji społecznych ma również zastosowanie na seminariach licencjackich i magisterskich, w ramach którego studenci piszą prace w dziedzinie językoznawstwa, glottodydaktyki, literaturoznawstwa powiązanego z elementami kulturoznawstwa w odniesieniu do wiodącego języka.

Efekty kształcenia przypisane do modułu nauczycielskiego odnoszą się do umiejętności i kompetencji niezbędnych do kompleksowej realizacji zadań dydaktycznych (np. do przygotowania i dostosowania programu nauczania do potrzeb i możliwości rozwojowych uczniów na poszczególnych etapach nauczania). W zakresie wiedzy, student potrafi wykorzystać nabytą wiedzę teoretyczną z zakresu dydaktyki ogólnej oraz przedmiotowej celem właściwego doboru metod nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych. W zakresie kompetencji społecznych, student posiada umiejętność kierowania procesami kształcenia oraz pracy z grupą, potrafi także wspierać autonomię ucznia. Praktyki pedagogiczne (obserwacyjne i dydaktyczne) są obowiązkowe, a ich opis zawiera prawidłowo sformułowane efekty kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej. Podsumowując, efekty kształcenia modułu zajęć specjalizacji nauczycielskiej realizowanej na II stopniu kształcenia odnoszą się w pełni do efektów i treści kształcenia zawartych w rozporządzeniu MNiSW o standardach kształcenia nauczycieli z 17.01.2012.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

1.1. Koncepcję kształcenia na kierunku *Filologia* cechuje różnorodność i bogata oferta proponowanych treści. Widoczna jest dbałość o doskonalenie koncepcji kształcenia przez ścisłą współpracę z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, wysokie umiędzynarodowienie oraz powiązanie badań naukowych z dydaktyką, co wpisuje się też w pełni w misję i strategię rozwoju Uniwersytetu Łódzkiego i Wydziału Filologicznego.

1.2. Poszczególne Jednostki, w których prowadzony jest oceniany kierunek filologia prowadzą badania naukowe w zakresie obszaru nauk humanistycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia. Pracownicy wykorzystują wyniki badań w projektowaniu programu kształcenia, w jego realizacji i doskonaleniu przez proponowanie różnorodnej oferty dydaktycznej oraz włączanie studentów do prowadzonych badań w pracach licencjackich i magisterskich oraz działalności kół naukowych i redakcji naukowych czasopism studenckich.

1.3. Efekty kształcenia są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, profilu ogólnoakademickiego; są sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji oraz uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy oraz umiejętności badawczych, wysokiej znajomości języka kierunkowego, a także kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy oraz w dalszej edukacji.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Studia na kierunku *Filologia* prowadzone są w ramach 6 odrębnych specjalności filologicznych na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Programy poszczególnych specjalności są zróżnicowane – dobór treści i metod kształcenia podporządkowany jest zakładanym efektom kształcenia, w pierwszej kolejności opanowaniu języka specjalności i drugiego języka obcego, co stanowi ewidentną bazę programów studiów pierwszego stopnia. Różnice wynikają, z jednej strony, z poziomu znajomości języków specjalności i/lub drugiego języka studiowanego kandydatów na studia pierwszego stopnia (zróżnicowana w zależności od specjalności proporcja liczby godzin nauki języka), z drugiej – z tradycji i specyfiki prowadzonych badań naukowych oraz namysłu nad rozwijaniem umiejętności i kompetencji, które pozwolą humaniście odnaleźć się w różnych kontekstach naukowych i zawodowych. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo znacząca obecność w programach studiów teorii i praktyki związanej z przekładem oraz nacisk na umiejętności komunikacyjne. Podkreślić należy wyraźnie widoczną w programach studiów dbałość o to, aby proces akwizycji języka (języków) obcych wychodził naprzeciw ściśle filologicznym efektom kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności.

Filologia hiszpańska obok języka specjalności postawiła na język angielski (pełna nazwa specjalności **Filologia hiszpańska + język angielski; 2280 godzin ; 181 ECTS**). Studenci podejmujący studia pierwszego stopnia rozpoczynają kurs języka hiszpańskiego od podstaw, ucząc się go bardzo intensywnie (PNJH: 150+150; 120+120; 120+120), pogłębiają znajomość języka angielskiego (PNJA: 60+60; 30+30; 30+30) oraz konsekwentnie poznają, obok gramatyki kontrastywnej hiszpańsko-polskiej, gramatykę kontrastywną hiszpańsko-angielską. Obok przedmiotów kierunkowych, gwarantujących uzyskanie szerokiej wiedzy o języku, literaturze i kulturze krajów hiszpańskiego obszaru językowego, studenci zdobywają podstawowe wykształcenie w zakresie wiedzy, kulturze i historii USA po to, aby móc pogłębić

swoją wiedzę na temat kontekstów amerykańskiej obecności języka hiszpańskiego. Konsekwentnie studia drugiego stopnia filologii hiszpańskiej połączone są z amerykanistyką filologiczną (nazwa specjalności **Filologia hiszpańska + amerykanistyka filologiczna; 990 ; 121 ECTS**): studenci kontynuują naukę języka angielskiego, osiągając po 3 semestrach nauki poziom C2 znajomości języka angielskiego, jednocześnie zdobywają podstawową wiedzę na temat języka angielskiego i hiszpańskiego w kontekście USA, mediów amerykańskich oraz autorów amerykańskich latynoskiego pochodzenia oraz mediów amerykańskich. Na studiach pierwszego i drugiego cyklu student dokonuje wyboru specjalizacji – literaturoznawczej lub językoznawczej. W przypadku studiów licencjackich wyboru specjalizacji dokonuje się w semestrze 5, wybierając seminarium licencjackie; na studiach magisterskich – wybór seminarium magisterskiego determinuje blok przedmiotów specjalizacyjnych – językoznawczych lub literaturoznawczych – w sumie 390 godzin zajęć (54 ECTS) realizowanych przez dwa lata studiów; wspólne dla obu specjalności (oprócz bloku zajęć związanych z językiem angielskim i kulturą USA) są zajęcia z PNJH oraz blok zajęć związanych z teorią i praktyką przekładu. Program i plan studiów są dobrze zbilansowane, wyraźny nacisk postawiony został na opanowanie kompetencji językowych w zakresie języka hiszpańskiego i angielskiego, oraz zastosowań praktycznych, w tym w zakresie glottodydaktyki i przekładu; znakomita większość zajęć odbywa się w trybie konwersatoryjnym, co ma również wpływ na pogłębianie kompetencji językowej studentów. W tym też kontekście rzuca się w oczy że przedmioty literaturoznawcze, w szczególności Historia literatury hiszpańskiej (60+60, rok II; 4+4 ECTS) i Historia literatury hispanoamerykańskiej (30+30, rok III; 3+3 ECTS) na pierwszym stopniu, figurują w siatce godzin jako wykład, któremu nie towarzyszą ćwiczenia, podczas gdy sylabus przedmiotu przewiduje: „Wykład problemowy, metoda seminaryjna, metoda referatu”. W toku wizytacji na miejscu wyjaśniono, że ze względu na liczbę studentów, przedmiot Historia literatury hiszpańskiej de facto prowadzony jest w trybie wykładu (30) i ćwiczeń (30), odpowiednio, wykład dla całości roku II (50-60 studentów) i zajęcia konwersatoryjne prowadzone w dwóch grupach (25 studentów).

Katedra Filologii Hiszpańskiej współpracuje z Instytutem Anglistyki UŁ, zajęcia odbywają się w języku angielskim i języku hiszpańskim. Studenci od roku akademickiego 2016/17 na studiach drugiego stopnia mają możliwość realizacji dodatkowofakultatywnej „specjalizacji nauczycielskiej”, czyli zawodowego bloku pedagogicznego. Dodać należy, że na studiach pierwszego stopnia student filologii hiszpańskiej z językiem angielskim realizuje przedmioty przygotowujące do nauczania języka hiszpańskiego i angielskiego (Metodyka nauczania i gramatyka pedagogiczna języka angielskiego, Podstawy dydaktyki języka hiszpańskiego).

Filologia romańska na studiach pierwszego stopnia oferuje dwa odrębne programy specjalności: **Filologia romańska z drugim językiem romańskim** (włoskim lub hiszpańskim) oraz **Filologia romańska z drugim językiem obcym** (angielskim, niemieckim i rosyjskim), które pierwotnie były adresowane do kandydatów, odpowiednio, znających język francuski lub język angielski, niemiecki lub rosyjski; obecnie także **Filologia romańska z drugim językiem romańskim** oferowana jest kandydatom bez znajomości języka francuskiego. Podobnie jak w przypadku filologii hiszpańskiej – w programie nauce drugiego języka obcego towarzyszy blok zajęć związanych z językiem i kulturą. Program studiów zakłada bardzo intensywną naukę języka specjalności, treści programowe przedmiotów kierunkowych gwarantują poznanie wszechstronnych podstaw wiedzy z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa francuskiego, dobrze osadzonych w prowadzonych przez wykładowców Instytutu Romanistyki badaniach naukowych. Na studiach drugiego stopnia obowiązują trzy specjalności: **Filologia francuska – z drugim językiem romańskim i elementami traduktologii**, **Filologia francuska z traduktologią francuską (i drugim językiem obcym)**, **Filologia francuska z językiem angielskim i elementami tłumaczeń**. Studenci mają do wyboru trzy specjalizacje kierunkowe – językoznawczą, literaturoznawczą oraz glottodydaktyczną. Program wspólnych

zajęć obejmuje zajęcia z języka francuskiego z uwzględnieniem różnych odmian języka oraz tłumaczeń. Program studiów ewoluował w ostatnich latach, wychodząc naprzód oczekiwaniom studentów i rynku pracy, w bezpośrednim kontakcie z interesariuszami. Zajęcia praktyczne, w tym zajęcia wprowadzające do pracy tłumacza, prowadzone są przez praktyków – osoby, stale współpracujące z Instytutem Romanistyki.

Najmłodsza ze specjalności romańskich – **Filologia włoska** – wypracowała innowacyjny program, w ramach projektu strukturalnego „Kształcenie kadr na potrzeby rynku *flexicurity* i gospodarki opartej na wiedzy – oferta kierunków humanistyczno-społecznych UE” (1/POKLK/4.1.1.2010), bazując na odważnym połączeniu italianistyki z translatoryką. Studia pierwszego stopnia adresowane są do osób, które nie znają języka włoskiego. Program studiów zakłada intensywną naukę języka specjalności, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju kompetencji translatorskich oraz świadomość kształtowania własnej strategii uczenia się języka. Na stopniu drugim studenci mają możliwość realizowania **specjalizacji translatorskiej** lub **glottodydaktycznej**, które stanowią istotne – skupione na umiejętnościach oraz społecznych kompetencjach – uzupełnienie programu specjalności bazującym na wiedzy w zakresie języka włoskiego, literatury i kultury Włoch. Program studiów drugiego stopnia przewiduje także naukę drugiego języka obcego z oferty wydziałowej. Program studiów jest wyraźnie skorelowany z zainteresowaniami badawczymi wykładowców, a jednocześnie oferuje innowacyjną formułę studiów, stawiającą na aktywizowanie kompetencji na wczesnym etapie kształcenia językowego.

Język włoski jest także obecny w programie studiów pierwszego stopnia **Filologii klasycznej i studiów śródziemnomorskich**, który obejmuje dwie specjalizacje: **Filologia klasyczna** i **Studia śródziemnomorskie z językiem włoskim**. Na obu prowadzona jest w tym samym wymiarze nauka języka łacińskiego, starożytnej literatury greckiej i łacińskiej oraz przedmioty kulturowe (historia starożytna, mitologia, religioznawstwo, realia starożytnej Grecji i Rzymu, teatr starożytny, filozofia starożytna, sztuka antyczna, recepcja antyku, wstęp do językoznawstwa, metodologia nauk o antyku). Na I roku nie ma żadnych różnic programowych między specjalizacjami (obie mają w związku z tym również naukę języka włoskiego). Na II i III roku różnice polegają na tym, że na specjalizacji **Filologia klasyczna** nie ma już dalszej nauki włoskiego, natomiast wprowadzony jest blok zajęć poświęconych nauce języka starogreckiego, a na specjalizacji **Studia śródziemnomorskie z językiem włoskim** blok zajęć poświęconych dalszej nauce języka włoskiego (praktyczna nauka, gramatyka opisowa); dodatkowo gramatyce historycznej języków klasycznych (30 godz.) na pierwszej specjalizacji odpowiadają elementy greki starożytnej (45 godz.) na drugiej. Z przedmiotów do wyboru na obu specjalizacjach przewidziane są tylko zajęcia ogólnouczelniane w piątym semestrze (30 godz., 3 ECTS). Studia drugiego stopnia prowadzone są w ramach jednej specjalności – **Filologia klasyczna** i obejmują 2 specjalizacje: literaturoznawczą i językoznawczą, dla których prowadzone są zajęcia specjalizacyjne (180 godz.). Program dla absolwentów studiów I stopnia specjalizacji studia śródziemnomorskie z językiem włoskim przewiduje blok zajęć poświęconych nauce greki (kontynuacja elementów greki starożytnej) w wymiarze: 300 godz. greka starożytna + 120 godz. literatura grecka. Zajęcia te korespondują z translatorium i repetytorium języka greckiego dla absolwentów specjalizacji filologia klasyczna, ale i tak program dla absolwentów studiów śródziemnomorskich obejmuje 120 godz. dydaktycznych więcej. Pewnym zaskoczeniem jest fakt, iż program nie przewiduje – poza praktyczną nauką języka włoskiego na studiach pierwszego stopnia – lektoratów nowożytnych języków obcych. Na pierwszym stopniu na specjalizacji studia śródziemnomorskie z językiem włoskim przedmiot Praktyczna nauka języka włoskiego (330 godz.) kończy się egzaminem, ponadto studenci realizują przedmiot Gramatyka opisowa języka włoskiego (90 godz.); na specjalizacji filologia klasyczna program przewiduje jedynie 150 godz. Praktycznej nauki j. włoskiego i zaliczenie z oceną; w raporcie i sylabusie przedmiotu mowa jest o przygotowaniu językowym

na poziomie B1, ale w programie tej specjalizacji nie ma żadnego egzaminu z włoskiego. Na studiach drugiego stopnia nie przewidziano w programie języka obcego nowożytnego, co może dziwić, biorąc pod uwagę fakt, że publikacje naukowe związane z filologią klasyczną pisane są w językach nowożytnych, obecnie głównie w języku angielskim. Niekonsekwencją jest także brak egzaminu z Praktycznej nauki języka łacińskiego i Gramatyki opisowej języka łacińskiego (zaliczenie na ocenę), podczas gdy przedmiot Praktyczna nauka języka greckiego i Gramatyka opisowa języka greckiego kończą się egzaminem. Tym niemniej, wymiar czasu przeznaczony na realizację poszczególnych modułów zajęciowych, przewaga form ćwiczeniowych, konwersatoryjnych i seminaryjnych nad wykładowymi, w połączeniu z niewielką liczebnością grup studenckich, zapewniają możliwość realizacji przyjętych treści i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Właściwie oszacowano wkład pracy studentów niezbędny dla zaliczenia poszczególnych, mierzony liczbą punktów ECTS. Treści programu studiów na obu stopniach są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy naukowej i uwzględniają wyniki prowadzonych w jednostce badań. Nie budzi zastrzeżeń sekwencyjność modułów związanych z nauczaniem językowym, odpowiednio uwzględniając zaawansowanie studentów w opanowaniu języka. Harmonogram zajęć pozwala na respektowanie zasad higieny procesu nauczania. Uporządkowania wymaga dokumentacja programu studiów, w szczególności ujednoczenie schematu sylabusu oraz odpowiednie przyporządkowanie efektów kształcenia (np. w zakresie wiedzy student „wybiera właściwą metodę badań” /Seminarium magisterskie/, „prezentuje i klasyfikuje mity o różnym charakterze” /Mitologia 2/, „tłumaczy samodzielnie zdania zawierające przykłady z omawianego problemu gramatycznego” /Gramatyka opisowa j. łacińskiego II/, „podejmuje próbę interpretacji filologicznej tekstu łacińskiego” /Język łaciński z gramatyką opisową 1/; w zakresie umiejętności „student zdobywa podstawową wiedzę teoretyczną” /historia obszaru śródziemnomorza od V w./); w treściach kształcenia wpisany jest cel zajęć („celem zajęć jest rozwijanie umiejętności studentów w zakresie poprawnej pracy badawczej...” /Metodologia nauk o antyku/, „uzmysłowienie, że kultura antyczna jest źródłem kultury europejskiej” /Seminarium magisterskie 3,4/). Pojawiają się też rozbieżności lub dysproporcje dotyczące stosowanych metod kształcenia, a zwłaszcza metod weryfikacji efektów kształcenia: np. według programu studiów formą zaliczenia zajęć Literatura grecka 5 i 6 jest egzamin, w sylabusach brak informacji o formie zaliczenia, natomiast przy metodach i kryteriach oceniania napisano: „ocena uzyskana na podstawie testu zaliczeniowego”; w sylabusach do Literatury łacińskiej (1 -4) i Grecji starożytnej 4 jako formę ewaluacji wpisano „zaliczenie na ocenę, egzamin”; czasem w ogóle brak wzmianki na ten temat (np. Historia obszaru śródziemnomorza od V w.).

Filologia rosyjska prowadzona przez Instytut Rusycystyki oferuje cztery specjalności na studiach pierwszego stopnia, w tym dwie adresowane do kandydatów bez znajomości języka rosyjskiego, odpowiednio: **Język rosyjski od podstaw z językiem angielskim zaawansowanym**, **Język rosyjski od podstaw w biznesie i turystyce**, **Język rosyjski zaawansowany z językiem angielskim zaawansowanym**, **Język rosyjski zaawansowany z językiem ukraińskim od podstaw**. Na studiach drugiego stopnia **Filologii rosyjskiej** realizowana jest jedna specjalizacja – **Komunikacja międzykulturowa z elementami marketingu** (w siatce studiów inna nazwa „komunikacja międzynarodowa z elementami marketingu”). Plan studiów zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dobór przedmiotów, ich kolejność i rozmieszczenie nie budzą zastrzeżeń, widać, że siatki są przemyślane, a proponowane ścieżki kształcenia (specjalizacje) skorelowane z zestawem przedmiotów wspólnych dla wszystkich ścieżek. Punktacja ECTS jest prawidłowa. W planach studiów znajdują się interesujące, niebanalne propozycje kursów, np.: Wybrane zagadnienia z filmu i teatru rosyjskiego; Przegląd bieżących wydarzeń społeczno-politycznych w Rosji; Współczesna idiomatyka rosyjska. Uatrakcyjnają one ofertę dydaktyczną, wyraźniej wiążąc

treści kształcenia z potrzebami komunikacyjnymi w przyszłym życiu zawodowym absolwentów.

Filologia słowiańska prowadzona jest przez Katedrę Filologii Słowiańskiej, na studiach pierwszego i drugiego stopnia obejmuje naukę dwóch języków słowiańskich od podstaw (określone w planie studiów jako A i B; w sylabusach, odpowiednio dla kolejnych lat studiów, bułgarski i serbski / bułgarski i słoweński / słoweński i bułgarski). Na studiach licencyjnych przewidziano trzy specjalizacje: **Turystyczną, Językową z językiem obcym zaawansowanym** (angielski, rosyjski lub niemiecki) i **Językową z językiem obcym niezaawansowanym** (niemiecki, francuski, włoski i hiszpański); na studiach drugiego stopnia – specjalizacje **Translatoryczną i Filologiczną**. W odróżnieniu od pozostałych specjalności opartych o kształcenie kompetencji w zakresie języków nowożytnych program studiów pierwszego stopnia zakłada opanowanie języka słowiańskiego A na poziomie B2 i języka słowiańskiego B na poziomie B1 (01FS-1A_U01); analogicznie na studiach drugiego stopnia zakłada się opanowanie języka słowiańskiego A na poziomie C1 a języka B na poziomie B2 (01FS-2A_U01).

Program studiów pierwszego stopnia na kierunku *Filologia* przewiduje praktyki zawodowe w wymiarze 120 godzin, koordynowane na poziomie specjalności. Praktyki zawodowe na kierunku filologia odbywają się zgodnie z zarządzeniem nr 7 Rektora UŁ z dnia 29.10.2010, wraz ze zmianami (zarządzenie nr 106 z dnia 19.05.2017). Praktyki zawodowe kierunkowe studenci realizują w firmach i instytucjach, przy czym dobór miejsc odbywania jest zgodny z celami określonymi w sylabusie.

Na studiach drugiego stopnia praktyki nie zostały przewidziane w programach studiów za wyjątkiem studentów realizujących specjalizację glottodydaktyczną (34 ECTS, 465 godzin) w ramach Filologii włoskiej odpowiednio: 30 godzin praktyki opiekuńczo-wychowawczej i 120 praktyki ciągłej w szkołach publicznych.

Studenci pozostałych specjalności (w szczególności dotyczy filologii hiszpańskiej, romańskiej i rosyjskiej) mogą skorzystać z oferowanego przez Wydział Filologiczny bloku zajęć przygotowującego do pracy nauczyciela (w raporcie samooceny oraz siatkach pod nazwą „specjalizacja nauczycielska”), który obejmuje przedmioty zgodne z rozporządzeniem MNiSW z dn. 17.01.2012 w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. Moduły zajęć (psychologiczno-pedagogiczny, dydaktyczny, moduł zajęć uzupełniających) odnoszą się do efektów i treści kształcenia zawartych w w/w rozporządzeniu, co zakłada realizację trzech modułów kształcenia: psychologiczno-pedagogicznego, dydaktycznego oraz zajęć uzupełniających (emisja głosu, technologie komunikacji i informacji, etyka zawodu nauczyciela). Studentów realizujących fakultatywny blok pedagogiczny („specjalizacja nauczycielska”) na specjalnościach ocenianego kierunku obowiązują praktyki w wymiarze 30 godz. praktyk opiekuńczo-wychowawczych poprzedzających 120 godz. praktyk dydaktycznych, zgodnie z w/w rozporządzeniem Jednostka oferuje także możliwość odbycia praktyk opiekuńczo-wychowawczych w ośrodku dla młodzieży i dorosłych z wadą wzroku, dzięki czemu osiągnąony jest szczegółowy efekt kierunkowy odnośnie do indywidualizowania i zróżnicowania metod nauczania. Dodać należy, że od bieżącego roku akademickiego „specjalizacja nauczycielska” dla wszystkich specjalności, których program przewiduje dodatkowy moduł zajęć przygotowujący do pracy w szkole, jest realizowana wyłącznie na II st. (Uchwała Rady WF z 30.06.2017). Koordynacją praktyk osób, które w trakcie studiów na kierunku *Filologia*, decydują się uzyskanie uprawnień do nauczania języka specjalności w ramach bloku zajęć przygotowujących do pracy nauczyciela zajmują się właściwe instytuty i katedry. Ramowy program w/w bloku jest wspólny dla całego Wydziału i zgodny z rozporządzeniem MNiSW z dn. 17.01.2012 w sprawie standardów kształcenia nauczycieli.

Reasumując, program studiów pierwszego stopnia kierunku *Filologia* realizowany jest w ramach 6 odrębnych specjalności językowych, poszczególne programy charakteryzują się dużą elastycznością w ewidentnej synergii z badaniami prowadzonymi przez nauczycieli akademickich oraz z pełną świadomością wagi humanistyki, kształcenia językowego i międzykulturowego. Zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia modułom zajęć powiązanych z badaniami prowadzonymi w jednostce przypisano więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. Zestawienia przedstawione w Tabelach nr 3 i nr 4, stanowiących załącznik Raportu samooceny, nie są w tej kwestii jednoznaczne i spójne, co może być wynikiem niejednorodności kryteriów identyfikacji tych przedmiotów, uwzględnianych przez autorów raportu, niemniej analiza programów studiów w połączeniu z hospitacjami i przeglądem prac dyplomowych pozwoliła jednoznacznie stwierdzić, że ten warunek określony w Rozporządzeniu MNiSzW w sprawie warunków prowadzenia studiów... jest w pełni spełniony. Różnorodność oferty jest wyraźnie skorelowana z możliwościami kadrowymi i logistycznymi Wydziału, a także ze zróżnicowanym zainteresowaniem poszczególnymi specjalnościami i specjalizacjami wśród kandydatów na studia. Poszczególne programy poprawnie wyodrębniają jednostki dydaktyczne: wyraźnie widać namysł nad powiązaniem treści programowych z rozwojem samodzielności studenta poprzez stymulowanie jego aktywnej roli w procesie kształcenia oraz zdobywania umiejętności przydatnych w pracy badawczej i zawodowej.

Warunki lokalowe Wydziału pozwalają na zoptymalizowanie harmonogramu zajęć w korelacji, z jednej strony z oczekiwaniami studentów, a z drugiej w wyraźnej relacji z z procesem dydaktycznym rozumianym jako holistyczna całość. Metody kształcenia dostosowane są do liczebności grup oraz treści kształcenia, cechuje je duża różnorodność i elastyczność. Wyraźnie są wyodrębnione moduły przygotowujące do prowadzenia badań, co więcej w programach już na poziomie studiów licencjackich obecne są przedmioty z zakresu językoznawstwa stosowanego, glottodydaktyki i translatoologii, dzięki którym studenci, nabywając umiejętności praktycznych w zakresie akwizycji i dydaktyki języków obcych oraz tłumaczeń, poznają podstawowe narzędzia i procedury badawcze. Podczas zajęć spotykają się z pracą w grupach, prezentacjami i zajęciami projektowymi. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA plan zajęć jest przygotowany odpowiednio i spełnia ich oczekiwania. Liczba przerw oraz czas na przemieszczanie się między zajęciami jest z ich punktu widzenia odpowiedni i pozwala na uczestnictwo w nich wszystkich. System tworzenia harmonogramów zajęć dla poszczególnych specjalności jest jednolity. Dodatkowo studenci zwrócili uwagę, iż liczba zajęć realizowanych w ciągu jednego dnia jest odpowiednia. Studenci podczas spotkania z ZO PKA posiadali informacje na temat możliwości indywidualizacji procesu kształcenia poprzez indywidualną organizację studiów lub indywidualny program studiów. Są oni zainteresowani taką formą kształcenia ze względu na fakt, iż większość studentów podejmuje pracę zawodową w trakcie procesu kształcenia.

2.2.

Zakres i poziom założonych efektów kształcenia jest weryfikowany poprzez prace etapowe i egzaminacyjne, projekty, dzienniki praktyk, prace dyplomowe i osiągnięcia naukowe studentów (np. współpraca w realizowaniu projektów badawczych oraz dydaktycznych, udział w działalności promującej języki poszczególnych filologii, jak np. udział w przedstawieniach teatralnych w języku francuskim dla szerokiej publiczności). Prace etapowe są zróżnicowane na poszczególnych zajęciach oraz są nakierowane na przypisane im efekty kształcenia i wzajemnie się uzupełniają. Metody i techniki pracy oraz weryfikacji efektów kształcenia na

filologii romańskiej i filologii włoskiej zajęciach seminaryjnych i specjalizacyjnych zasadzają się na pracy projektowej, która przygotowuje studentów do prowadzenia badań – w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia, a studentom drugiego stopnia umożliwia udział w badaniach (np. poprzez wpisanie się do badań prowadzonych w Jednostkach w pracach magisterskich, udziału w konferencjach, samodzielnych lub współautorskich publikacjach naukowych).

Zastrzeżenia Zespołu Oceniającego PKA wzbudził sposób oceny i archiwizowania niektórych etapowych prac pisemnych. Część prac jest przechowywana bez właściwego opisu podsumowującego. Archiwizowanie prac ma znaczenie nie tylko w celu wyjaśnienia przypadków spornych czy udokumentowania przeprowadzonego egzaminu/zaliczenia, ale przede wszystkim dla podnoszenia jakości kształcenia poprzez informację cenną dla nauczyciela i/lub prowadzących zajęcia w kolejnych latach. Odpowiedni komentarz zbiorczy/podsumowujący na podstawie wniosków z przeprowadzonego zaliczenia/egzaminu umożliwiłby systematyczną optymalizację metod prowadzenia zajęć, jak i sposobów oceniania postępów studentów w kolejnych latach. Na filologii włoskiej zdarzyły się także prace etapowe (wypracowania studentów) pozostawione bez komentarza, a nawet bez poprawy.

Podobne uwagi można odnieść do części prac egzaminacyjnych z PNJH, które mają postać obszernego – składającego się z 5 części testu, obejmującego poszczególne sprawności; zarchiwizowane prace zostały sprawdzone i ocenione punktowo i procentowo; brak jednak podsumowania na egzemplarzu części pisemnej egzaminu, który stanowi 85% oceny końcowej z egzaminu (każdorazowo w sesji letniej). Stosowana jest skala procentowa, która pozwala precyzyjnie określić opanowanie poszczególnych sprawności (zob. załącznik Prace etapowe). Udostępnione przez prowadzących na prośbę eksperta PKA zestawienia ocen (zarchiwizowane w formie cyfrowej) pozwalają docenić skuteczność tej formy oceny, która wprowadzana jest konsekwentnie od pierwszego roku studiów. Dodać wypada, że informacje o skali ocen oraz zasadach oceniania egzaminów i zaliczeń znaleźć można na stronach domowych (np. Instytut Romanistyki, zakładka dla studenta, program studiów). W ankietach studenckich pojawiają się uwagi w odniesieniu do sposobu przeprowadzania trwającego wiele godzin egzaminu z PNJH, co zdaniem studentów odbija się negatywnie na końcowym wyniku.

Na studiach licencjackich sprawdzanie nabytej podczas zajęć wiedzy dotyczącej kultury i historii odbywa się w formie testów wyboru (Filologia rosyjska, zob. załącznik prace etapowe) lub przy pomocy prac pisemnych, wykorzystujących pytania zamknięte i formy otwarte wypowiedzi (Filologia hiszpańska, zob. prace etapowe – Historia literatury hiszpańskiej). Na studiach drugiego stopnia preferowane są egzaminy ustne, które przeprowadzane są w języku specjalności (Filologia hiszpańska, zob. prace etapowe – Aktualne problemy literatury hispanoamerykańskiej). To zróżnicowanie koresponduje w sposób trafny z zakładanymi efektami kształcenia: na pierwszym stopniu chodzi w pierwszym rzędzie o wprowadzenie i utrwalenie wiedzy związanej ze specjalnością, stąd skuteczniejsze jest sprawdzanie wiadomości przy pomocy testów pisemnych, podczas gdy studia drugiego stopnia oczekują do studenta samodzielności, w tym swobodnej wypowiedzi.

Prace dyplomowe (licencjackie i magisterskie) są zgodne z koncepcją kształcenia oraz efektami kształcenia przypisanymi do profilu ogólnoakademickiego z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa oraz dyscyplin przypisanych do językoznawstwa stosowanego: przekładoznawstwa i glottodydaktyki. Zarządzeniem nr 39 Dziekana Wydziału Filologicznego z dnia 14 stycznia 2016 r. wprowadzono działania antyplagiatowe. Postępowanie obejmuje wszystkie pisemne prace dyplomowe: licencjackie i magisterskie. Każdy pracownik naukowy pełniący funkcje promotora pracy dyplomowej ma obowiązek sprawdzania prac z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego plagiat.pl. Ponadto ma obowiązek złożyć w dziekanacie wygenerowany z tego systemu raport oraz oświadczenie stwierdzające samodzielność przygotowanej pracy.

Prace licencjackie – za wyjątkiem filologii słowiańskiej i filologii klasycznej – pisane są w języku specjalności i mają charakter opisowy z elementami analizy. Na tym tle wyróżniają się prace licencjackie na filologii włoskiej, które nie mają typowej formy dysertacji naukowej, lecz formę prezentacji problemu (często jest to materiał korpusowy, mający na celu tłumaczenia i ich analizy, próby opracowania haseł słownikowych), opatrzone jednak stosownym, szerokim wprowadzeniem i podsumowaniem. Prace te stanowią cenny materiał źródłowy, możliwy do oceny wg kryteriów językowych i merytorycznych. Co ważne, taka forma prac dyplomowych na poziomie studiów pierwszego stopnia jest przede wszystkim adekwatna do możliwości językowych studentów rozpoczynających naukę języka kierunkowego od podstaw i umożliwia sprawdzenie zdobywanych kompetencji i umiejętności w praktyce, przy jednoczesnym zastosowaniu właściwej metodologii badawczej.

Analiza wybranych prac, zarówno licencjackich jak magisterskich potwierdziła właściwy sposób weryfikacji efektów kształcenia. Na podstawie przeglądu wylosowanych prac dyplomowych można stwierdzić, że poziom językowy prac oraz ich wartość badawcza są bardzo wysokie, w większości przypadków w szczególności prace dyplomowe na drugim stopniu studiów mają też dużą wartość materiałową i aplikacyjną, co pokazuje trafność w doborze prowadzących seminaria. W przypadku rozbieżności pomiędzy promotorem i recenzentem ocena z pracy dyplomowej stanowi średnią obu ocen. Zastrzeżenia budzą jedynie prace dyplomowe prowadzone na filologii słowiańskiej, które pisane są w języku polskim i nie towarzyszy im nawet streszczenie w języku głównym studiowanym, co nie pozwala na ocenę kompetencji w zakresie opanowania języka specjalności, a przez to także na ocenę osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w zakresie kompetencji językowej. Faktem jest, że efekty kształcenia na kierunku *Filologia* uwzględniają wyjątek dla języków kształconych od podstaw w przypadku filologii słowiańskiej i klasycznej.

2.3.

Rekrutacja na pierwszy stopień studiów odbywa się na podstawie Uchwały Senatu UŁ, która wskazuje trzy kategorie przedmiotów, stanowiących podstawę rankingu dla kandydatów z nową maturą, w tym 2 wymagane (kategoria 1 i 2, ze zróżnicowaną wagą w zależności od poziomu zakresu egzaminu maturalnego) i maksymalnie dwa (kategoria 3). Zasady rekrutacji są przejrzyste i systemowo jednolite dla wszystkich kandydatów. Każda ze specjalności kierunku *Filologia*, w zależności od wymagań wstępnych stawianych kandydatom na studia, wskazuje przedmioty wymagane z kategorią 1 i 2, ponadto kandydaci mogą wskazać maksymalnie dwa przedmioty niewymagane (lista tych przedmiotów jest poddawana z roku na rok aktualizacji). Poza filologią klasyczną wszystkie specjalności kierunku *Filologia* wskazują język obcy w kategorii 1, odpowiednio: filologia hiszpańska (język angielski lub język hiszpański), filologia francuska w przypadku nauki języka francuskiego od podstaw (język angielski/niemiecki/rosyjski), filologia włoska i filologia słowiańska (język obcy), filologia rosyjska (język rosyjski i język obcy). Promuje się dobrą znajomość języka obcego, którego naukę się kontynuuje na poziomie zaawansowanym, a nabyte wcześniej umiejętności i nawyki kształcenia językowego stanowią istotny warunek intensywnego kształcenia w zakresie języka poznawanego od podstaw podczas studiów licencjackich. Ocena z języka polskiego w przypadku filologii klasycznej stanowi podstawę rankingu (kategoria 1), dla większości pozostałych filologii stanowi drugi przedmiot wymagany, w niektórych wypadkach wymiennie z drugim językiem obcym. Limity i zasady wyboru specjalizacji podane są do wiadomości w

sposób klarowny. Na studia drugiego stopnia przyjmowani są w pierwszej kolejności absolwenci studiów pierwszego stopnia kierunku Filologia danej specjalności oraz osoby, które udokumentują znajomość języka specjalności na poziomie B1 lub B2 (w zależności od specjalności) i posiadają dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia innego kierunku filologicznego lub pokrewnego.

Obowiązujące zasady dyplomowania, wynikają z regulacji przyjętych na Wydziale Filologicznym UŁ w oparciu o PSW – Uchwała 68/2013/2014 z dn. 24 stycznia 2014 w sprawie określenia wymogów dotyczących prac dyplomowych. Student pod kierunkiem nauczyciela akademickiego co najmniej ze stopniem doktora przygotowuje pracę licencjacką w języku specjalności (za wyjątkiem filologii klasycznej i słowiańskiej), egzamin dyplomowy odbywa się w języku specjalności i dotyczy zakresu odpowiadającego tematyce seminarium, w ramach którego praca powstała. Na egzaminie licencjackim student odpowiada na jedno pytanie z zakresu specjalności i jedno pytanie dotyczące pracy dyplomowej. Dokumentacja egzaminów dyplomowych (zob. Załącznik prace dyplomowe) zasadniczo potwierdza wysoki poziom osiąganych w toku studiów efektów kształcenia i pokazuje, że absolwenci w ramach seminarium poznają podstawy warsztatu badacza, co potwierdza zasadniczo wysoki poziom prac dyplomowych. Pewną tendencją do zawyżania ocen ekspert ZO PKA zaobserwował w odniesieniu do prac specjalności filologia rosyjska. Prace licencjackie powstają pod kierunkiem pracowników co najmniej ze stopniem doktora; w przypadku prac magisterskich zasadą jest powierzanie seminariów magisterskich nauczycielom akademickim co najmniej ze stopniem doktora habilitowanego, co gwarantuje dobry poziom prac i odpowiednie wprowadzenie do pracy naukowej. Egzamin magisterski składa się z trzech pytań, z których jedno dotyczy pracy magisterskiej, a pozostałe specjalności i dyscypliny, w jakiej praca powstała.

Uznawanie efektów kształcenia poza UŁ odbywa się w oparciu o Regulamin studiów UŁ – osoba przenosząca się z innej uczelni na warunkach określonych przez prodziekana ds. dydaktycznych UŁ zobowiązana jest do uzupełnienia różnic programowych, wskazanych w oparciu analizę dotychczas odbytych studiów i osiągniętych efektów kształcenia przez koordynatora ECTS specjalności. Potwierdzanie efektów uczenia się (PEUS) określa Uchwała Senatu UŁ nr 507 z 15 czerwca 2015 i Zarządzenie Rektora UŁ nr 127 z 30 września 2015 w sprawie powołania Uczelnianego Zespołu PEUS. Od kwietnia 2017 na Wydziale Filologicznym działa Wydziałowa Komisja ds. PEUS, która opracowała wydziałowe procedury uznawania efektów uczenia się poza systemem formalnym i wzory dokumentów dla osób ubiegających się o uznanie efektów uczenia się. W raporcie samooceny napisano, że dotychczas nikt nie skorzystał z procedury PEUS.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

2.1. Programy studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku *Filologia* cechuje duża heterogeniczność, która związana jest z tradycją i sytuacją bieżącą każdej ze specjalności, funkcjonujących w bardzo dynamicznie zmieniających się okolicznościach zewnętrznych (liczba kandydatów, dostosowanie do potrzeb rynku pracy, zagwarantowanie ciągłości rozwoju kadry naukowej). Wyraźnie widoczny jest stały monitoring i namysł nad zawartością oferty dydaktycznej, która nie winna ograniczać się jedynie do kształcenia biegłości języka specjalności. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo znacząca obecność w programach studiów teorii i praktyki związanej z przekładem oraz nacisk na umiejętności komunikacyjne. Ewidentnym wyróżnikiem jest duże zróżnicowanie specjalności i specjalizacji, których programy obejmują kształcenie także w zakresie języka i kultury niezwiązanej bezpośrednio ze specjalnością (język angielski w połączeniu z językiem hiszpańskim, językiem rosyjskim lub językiem francuskim). Języki specjalności uczone są w sposób intensywny od podstaw, jedynie

filologia romańska i filologia rosyjska przewidują – zgodnie z wcześniejszą praktyką studiów rusycystycznych i romańskich – ścieżki specjalizacyjna dla kandydatów znających język specjalności; dlatego też wypada zwrócić uwagę na niekonsekwencję wynikającą z efektów kształcenia (01F-1Z-U01) – „Ma zbliżoną do rodzimej znajomość języka obcego na poziomie C1-C2 wg ESOKJ”; dotyczy ona w sposób szczególny filologii słowiańskiej i klasycznej.

2.2. Metody sprawdzania i oceny dostosowane są do zakładanych efektów kształcenia: zależą od typu przedmiotu, trybu prowadzenia zajęć oraz kolejnego etapu kształcenia. W przypadku egzaminów z PNJ ocena końcowa jest oceną ważoną na bazie ocen cząstkowych wyrażonych procentowo w odniesieniu do poszczególnych sprawności. Na bieżąco monitoruje się efektywność programu poprzez hospitacje i ankietyzację zajęć. ZO PKA zaobserwował, że stosowana jest jednolita skala ocen, a prowadzący zajęcia z PNJ, w szczególności na specjalnościach realizujących naukę języka od poziomu zerowego, ocena końcowa z języka jest wypadkową ocen cząstkowych, pozwalając na bieżącą ewaluację poszczególnych kompetencji.

2.3. Dobór kandydatów na studia pierwszego stopnia podporządkowany jest założeniom programu, który zakłada intensywną naukę języka specjalności: w procedurze rekrutacji stawia się na kandydatów, którzy znają co najmniej jeden język obcy, co zapewnia optymalne warunki wyjściowe kształcenia i pozwala już na drugim roku studiów prowadzić zajęcia kierunkowe w języku specjalności. Zasady dyplomowania, proces powstawania prac dyplomowych oraz egzamin dyplomowy korespondują z założeniami realizowanych w ramach poszczególnych specjalności i specjalizacji programów. Dobór kandydatów na studia drugiego stopnia oparty jest zasadniczo na konkursie dyplomów, z tym, że nabór otwarty jest także dla kandydatów, którzy legitymują się dyplomem licencjackim lub magisterskim innej filologii lub kierunku pokrewnego i potrafią udokumentować znajomość języka (bądź języków) specjalności na poziomie gwarantującym możliwość uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w języku obcym. Kryteria są obiektywne i dostosowane do zainteresowania poszczególnymi specjalnościami kierunku *Filologia*.

2.4. Metody kształcenia a także formy weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są odpowiednie, a zasady oceniania są obiektywne. Studenci są informowani na pierwszych zajęciach o zakładanych efektach kształcenia, formach ich weryfikacji i systemie oceniania. Stosowana jest jednolita skala ocen w oparciu o rozkład procentowy. Harmonogram zajęć jest dostosowany do potrzeb procesu dydaktycznego i jest pozytywnie oceniany także przez studentów.. System oceniania jest studentom znany i zrozumiały, w ich opinii jest obiektywny, a z zasadami oceny są zapoznawani na pierwszych zajęciach w semestrze. Kryteria rekrutacji są dla tej grupy społeczności akademickiej obiektywne.

Dobre praktyki

- prowadzenie prac licencjackich na filologii włoskiej w formie prezentacji problemu wraz z szerokim wprowadzeniem i podsumowaniem, co jest adekwatne do możliwości językowych studentów rozpoczynających naukę języka kierunkowego od podstaw oraz umożliwia sprawdzenie zdobywanych kompetencji i umiejętności w praktyce, przy jednoczesnym zastosowaniu właściwej metodologii badawczej.
- połączenie programu filologii hiszpańskiej z nauką języka angielskiego na poziomie zaawansowanym oraz elementami studiów w zakresie amerykanistyki filologicznej na poziomie studiów drugiego stopnia.
- szeroka oferta specjalizacji opartych o drugi język specjalności (odpowiednio drugi język romański lub drugi język słowiański) lub drugi język obcy (język angielski, język niemiecki) w ramach studiów filologii romańskiej i filologii rosyjskiej.

- wykorzystanie praktyków z szeroko pojętego otoczenia gospodarczego w kształceniu przyszłych tłumaczy.

Zalecenia

- ulepszenie procedur oceny i archiwizacji prac etapowych i egzaminacyjnych poprzez opatrzenie prac zbiorczymi wnioskami umożliwiającymi doskonalenie sposobów kształcenia w kolejnych latach (dot. przede wszystkim filologii włoskiej);
- rozważenie zmiany nazwy „specjalizacja nauczycielska” ze względu na opcjonalny (nieobowiązkowy) charakter oferowanego bloku zajęć przygotowujących do zawodu nauczyciela oraz ujednoczenia formuły, w jakim pojawia się moduł nauczycielski, odpowiadającym standardom kształcenia nauczycieli, w programach poszczególnych specjalności (specjalizacji glottodydaktycznej w programie studiów drugiego stopnia specjalności filologia włoska, gdzie w/w standardy realizowane są w ramach specjalizacji przewidzianej programem studiów jako jedna z dwóch podlegających wyborowi).
- zalecenie korekty zapisu efektu kształcenia (01F-1Z-U01) – „Ma zblizoną do rodzimej znajomość języka obcego na poziomie C1-C2 wg ESOKJ; w większości specjalności znajomość drugiego języka obcego na poziomie min. B2 (z wyjątkiem filologii klasycznej i południowosłowiańskiej” – w odniesieniu do specjalności, których program przewiduje naukę języka/języków od podstaw;
- w przypadku prac dyplomowych licencjackich pisanych w języku polskim wprowadzenie wymogu streszczenia w języku specjalności (filologia słowiańska) lub w języku obcym nowożytnym (filologia klasyczna);
- zaleca się w odniesieniu do prac magisterskich na filologii słowiańskiej rozważenie wymogu redakcji pracy w języku specjalności;
- rozważenie zmiany nazwy specjalności filologia romańska na filologia francuska (taka nazwa specjalizacji pojawia się w siatce studiów drugiego stopnia), tym bardziej, że studenci nie mają obowiązku nauki drugiego języka specjalności (włoskiego czy hiszpańskiego);
- rozważenie wprowadzenia do programu studiów filologii klasycznej drugiego stopnia języka nowożytnego z obowiązkiem uzyskania biegłości na poziomie co najmniej B2+.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Działania systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zostały sformułowane z uwzględnieniem przyjętej przez Radę Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego polityki zarządzania jakością (Uchwała nr 374/2012/2013 z dnia 21 czerwca 2013 r.), która koresponduje z modelem zarządzania jakością w Uniwersytecie Łódzkim (por. Zarządzenie nr 28 Rektora UŁ z dnia 20 lipca 2012 r.). Na poziomie ocenianego kierunku studiów *Filologia* działania te są realizowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości

Kształcenia, Władze Dziekańskie, Dyrektorów Instytutów, kierowników katedr i zakładów, a także koordynatorów przedmiotów.

Program kształcenia został zaprojektowany zgodnie z wytycznymi zawartymi w Uchwale Senatu Uniwersytetu Łódzkiego oraz zasadami opisanymi w Zarządzeniu Rektora w sprawie wprowadzenia procedury tworzenia i modyfikowania programów kształcenia. Do źródeł informacji uwzględnianych przy projektowaniu programu kształcenia należą: wnioski z analizy różnorodnych programów kształcenia, doświadczenia dydaktyczne nauczycieli akademickich z uczelni zagranicznych oraz zgłaszane przez tę grupę interesariuszy propozycje modyfikacji, zalecenia instytucji zewnętrznych badających jakość kształcenia (w tym Polskiej Komisji Akredytacyjnej), wyniki badań ankietowych prowadzonych wśród absolwentów kierunku, a także propozycje zmian zgłaszane przez studentów i reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponieważ reprezentujący Wydział samorząd studencki ukonstytuował się dopiero niedawno, a ponadto reprezentanci studentów nie byli czynnymi uczestnikami zespołów odpowiedzialnych za jakość kształcenia, to dotychczas opinie studentów w zakresie projektowanego programu studiów gromadzone były przede wszystkim podczas indywidualnych rozmów Władz Wydziału i nauczycieli akademickich ze studentami. Ze względu na doraźny charakter prowadzonych czynności koniecznym jest wsparcie studentów w zakresie wdrażania idei samorządności oraz promocja korzyści z ich zaangażowania w przedsięwzięcia na rzecz zapewniania jakości kształcenia (wsparciem w tym zakresie mogłoby być upowszechnienie wniosków formułowanych m.in. w następstwie realizowanych badań ankietowych). Jednocześnie należy zwrócić uwagę na potrzebę wzmocnienia oddziaływania przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie projektowania programu kształcenia. Dotychczasowa współpraca Władz Wydziału oraz Rady Biznesu i Pracodawców Wydziału Filologicznego, chociaż dostarczała przykładów wpływu na programy i treści kształcenia, koncentrowała się wokół podejmowania wspólnych przedsięwzięć w zakresie realizacji biznes-planów, praktyk zawodowych, zajęć warsztatowych oraz udostępniania ofert pracy. W niewystarczającym stopniu współpraca ta była natomiast nastawiona na pozyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych o realizowanym programie kształcenia na kierunku *Filologia*.

W ramach funkcjonującego na Wydziale systemu zapewnienia jakości kształcenia przyjęto szczegółowy harmonogram działań w zakresie monitorowania, okresowego przeglądu programów kształcenia, a także oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, określający cykliczność prowadzonych działań, a także wykorzystywane w tym procesie źródła danych służące dalszej analizie i opracowaniu wyników, na podstawie których podejmowane są działania naprawcze i doskonalące.

Działania w zakresie monitorowania programu studiów obejmują coroczny przegląd programów z perspektywy zakładanych i realizowanych efektów kształcenia, który prowadzi się z uwzględnieniem analizy wyników egzaminów, treści arkuszy autoewaluacji przedmiotów (wypełnianych co semestr przez nauczycieli akademickich), a także wypełnianych przez studentów ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne, która uzupełnia ogólnouczelnianą ankietę, wypełnianą przez studentów w USOS. Badaniem ankietowym objęci są ponadto studenci rozpoczynający studia oraz pod koniec studiów pierwszego stopnia (tzw. ankietę satysfakcji studentów). Do źródeł danych wykorzystywanych w monitorowaniu procesu kształcenia należą również przygotowywane przez Biuro Karier w formie raportów wyniki badania losów

absolwentów (prowadzonego nie rzadziej niż co dwa lata). Dane te uzupełniane są informacjami pozyskiwanymi drogą bezpośrednich kontaktów nauczycieli akademickich z absolwentami kierunku gromadzonymi podczas Gali Absolwentów. Celem uporządkowania pozyskiwanych danych przygotowano formularz ankiety dla absolwentów uściślający istotne dla Wydziału dane, których zebranie za pomocą ogólnego formularza przygotowywanego przez Biuro Karier było niemożliwe. Np. na filologii romańskiej cennych informacji nt. losów absolwentów filologii romańskich dostarczył Raport Akademickiego Stowarzyszenia Romanistów Polskich Plejada. Większość badanych absolwentów na pytanie dotyczące zgodności pracy z wykształceniem, udzielała odpowiedzi „raczej tak”. Badani z reguły potwierdzali przydatność efektów kształcenia w wykonywanej pracy. W procesie monitorowania uwzględnia się ponadto wnioski z hospitacji zajęć dydaktycznych oraz współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (współpraca ta jest corocznie oceniana poprzez analizę informacji o przebiegu i charakterze współpracy z interesariuszami zewnętrznymi).

Procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w ramach okresowego przeglądu przewidują ponadto coroczny przegląd procedur rekrutacyjnych i działań promocyjnych dokonywany poprzez analizę raportu Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej, przegląd sylabusów pod względem ich poprawności formalnej i merytorycznej (w tym zgodności metod i kryteriów oceny z zakładanymi w sylabusach efektami kształcenia), coroczną ewaluację pracy administracji oraz biblioteki wydziałowej prowadzoną na podstawie analizy wyników ankiet studenckich, coroczny przegląd infrastruktury technicznej (z uwzględnieniem informacji zgłaszanych przez pracowników i studentów), a także ocenę wsparcia kół naukowych na podstawie sprawozdania z ich działalności. Ponadto co dwa lata przeprowadzany jest przegląd zasad dyplomowania.

W działania w zakresie monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zaangażowani są nauczyciele akademicy (autoewaluacja zajęć przez wykładowcę, hospitacje), studenci oraz absolwenci ocenianego kierunku studiów (ankiety). Formularz autoewaluacji poszczególnych zajęć wypełniany jest obowiązkowo po zakończeniu cyklu kształcenia. Dokument ten jest ujednolicony dla całego kierunku - arkusz zawiera ogólne pytania umożliwiające stopniowanie odpowiedzi, jednak bez ich odniesienia do specyfiki zajęć. W ocenie ZO PKA narzędzie to nie spełnia jednak funkcji zapewniania jakości kształcenia ze względu na wymuszanie nadmiernie uproszczonych odpowiedzi, braku wnioskowania i przełożenia na rzeczywiste działania dydaktyczne. Narzędzie to stanowi raczej dodatkową, bardzo sformalizowaną kontrolę administracyjną. ZO PKA sugeruje rozważenie jego przydatności lub ew. dostosowania do specyfiki poszczególnych zajęć w zapewnianiu jakości kształcenia.

System zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym UŁ przewiduje szereg interesujących narzędzi służących monitorowaniu procesu kształcenia (np. ankiety satysfakcji studenta), które pozwalają na uzyskanie perspektywy interesariuszy wewnętrznych. Zabrakło jednak analizy i kompleksowego omawiania wynikających z ankietyzacji wniosków ze studentami oraz kadrą Instytutów/Katedr czy Wydziału.

Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, podobnie jak w przypadku projektowania programu kształcenia, jest jednak w porównaniu z działaniami podejmowanymi

przez interesariuszy zewnętrznych na rzecz popularyzacji nauki, czy organizacji praktyk zawodowych dość ograniczony.

Analiza działań prowadzonych w zakresie monitorowania, okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia, a także zewnętrznych ocen jakości kształcenia prowadzi do opracowania wyników stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia. Rada Wydziału podjęła w dniu 26 maja 2017 roku Uchwałę nr 243/2016/2017, na podstawie której przyjęto harmonogram monitorowania wewnętrznego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym. ZO PKA zwrócił uwagę na analizy, dyskusje i korygowanie planów, programów studiów oraz sylabusów w katedrach poszczególnych filologii, co jest oznaką niewątpliwej troski o podnoszenie jakości kształcenia. Należy także odnotować prace zespołu odpowiedzialnego za praktyki pedagogiczne nad przygotowaniem i wdrożeniem nowego narzędzia oceny praktyk zawodowych uwzględniającego stopień osiągnięcia przez studenta przypisanych praktykom efektów kształcenia. „Karta przebiegu praktyki pedagogicznej ciągłej z uwzględnieniem realizacji efektów kształcenia” w zwartej formie odnosi się zarówno do przebiegu praktyki, jak i do stopnia osiągnięcia efektów kształcenia z obszarów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. To właściwa droga w stronę ściślejszego powiązania praktyk z całym procesem kształcenia oraz lepszego zrozumienia efektów kształcenia również poza uczelnią. Sposób sformułowania efektów kształcenia, ich liczba oraz stopień uszczegółowienia mogą jednak utrudnić szkolnym opiekunom praktyk ocenę praktykanta i zniechęcić do posługiwania się efektami kształcenia. Stąd przed wdrożeniem tego narzędzia należy je skonsultować z potencjalnymi opiekunami praktyk i upewnić się, czy rozumieją tak sformułowane efekty kształcenia oraz czy właściwie interpretują skalę ocen.

3.2.

Działania systemu podejmowane w ramach zapewnienia publicznego dostępu do informacji obejmują monitorowanie dostępności i aktualności danych zamieszczanych na stronie internetowej Wydziału i Instytutu, a także badanie kompleksowości i użyteczności publikowanych informacji dla poszczególnych grup jej odbiorców. Na stronie internetowej Wydziału, Instytutu oraz na portalach społecznościowych, w tym m.in. na Facebooku udostępniane są wszystkie niezbędne w toku realizacji procesu kształcenia informacje dotyczące: warunków rekrutacji, procedury dyplomowania, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, harmonogramów zajęć dydaktycznych, zasad organizacji i odbywania praktyk zawodowych, programów kształcenia, organizowanych konferencji i innych inicjatyw, w tym popularno-naukowych itp. Strona wydziałowa mieści w sobie trzy ogólnodostępne zakładki - "Strefa kandydata", "Strefa studenta", "Strefa pracownika", które zawierają ważne informacje dla poszczególnych grup interesariuszy. Wszelkie informacje o formach pomocy materialnej dostępne są w Centrum Obsługi Studentów i Doktorantów Uniwersytetu Łódzkiego. Ponadto nauczyciele akademicy są zobowiązani, aby przed rozpoczęciem zajęć poinformować studentów, jakiego rodzaju wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne nabędą w ramach przedmiotu oraz, w jaki sposób będą one weryfikowane, jak również o treściach programowych przedmiotu, wymaganiach dotyczących

uzyskania pozytywnej oceny końcowej zgodnie z informacjami zawartymi w sylabusie przedmiotu. Poza publicznie dostępnymi portalami Wydział korzysta również z kanałów komunikacji internetowej, w tym z systemu USOS. Celem spersonalizowania kanałów dostępu studentów i nauczycieli akademickich do istotnych dla nich informacji w 2016 roku dokonano modernizacji dotychczasowej strony internetowej, w efekcie której poprawiono również jej szatę graficzną.

Forma prezentacji danych na stronie internetowej została dostosowana do potrzeb poszczególnych grup interesariuszy z uwzględnieniem przewidywanego sposobu ich wykorzystania (w tym dla osób słabowidzących). Komunikację za pomocą strony internetowej uzupełniają tradycyjne formy upowszechniania informacji takie jak: tablice informacyjne, gabloty wydziałowe i instytutowe, ulotki promocyjne, spotkania informacyjne (z kandydatami, studentami, absolwentami). Treści dostępne na stronie internetowej oraz w ramach systemu internetowego USOS są okresowo monitorowane przez Władze Dziekańskie oraz Władze Instytutów/Katedr.

Elementem działań zapewniających publiczny dostęp do informacji jest również organizowany corocznie Dzień Otwarty Wydziału Filologicznego, kierowany przede wszystkim do uczniów i nauczycieli klas maturalnych, a także udział w *Targach edukacyjnych Perspektywy*, podczas których na specjalnie przygotowanym stanowisku udzielane są informacje dotyczące prowadzonych studiów oraz przekazywane są materiały informacyjno-reklamowe.

Wśród podejmowanych działań informacyjnych należy wskazać ponadto stworzenie publikacji (informatora) rozprowadzanego wśród uczniów klas maturalnych (Projekt Łódź Akademička), wydawanie Newslettera Wydziału Filologicznego (rozsyłany do pracowników jednostki, zawiera informacje o nadchodzących i minionych wydziałowych wydarzeniach), udział w Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki, którego celem jest promocja nauki. W każdej edycji biorą udział pracownicy i studenci Wydziału (warsztaty, wykłady, prezentacje, pokazy, projekty, inscenizacje).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego prowadzący oceniany kierunek studiów *Filologia* określił, wdrożył i realizuje systemowe działania służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów kształcenia. W ramach przyjętych procedur prowadzi również systematyczne monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia z uwzględnieniem uwag zgłaszanych przez poszczególnych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych kierunku. Prowadzone w ramach działania systemu analizy posłużyły wdrożeniu wymienionych wyżej projakościowych zmian realizowanego programu kształcenia. Słabością ocenianego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest niepełne zaangażowanie studentów w działania podejmowane na rzecz zapewnienia jakości kształcenia. Właściwym byłoby również wzmocnienie działań służących popularyzowaniu wyników prowadzonych badań ankietowych wśród nauczycieli akademickich i studentów (w tym wspólne poszukiwanie rozwiązań zdiagnozowanych słabości, konsultowanie podjętych działań naprawczych i doskonalących lub

wyjaśnianie przyczyn uniemożliwiających ich wprowadzenie), co być może zwiększyłoby zaangażowanie studentów w działania prowadzące do podniesienia jakości kształcenia i zaspokojenia formułowanych przez nich potrzeb. Wzmocnienia wymaga również współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie projektowania i monitorowania procesu kształcenia.

Do mocnych stron ocenianego systemu zapewnienia jakości kształcenia należy determinacja w dążeniu do dostosowania programu studiów do wymagań rynku pracy (oferta kształcenia w zakresie *Lingwistyki dla biznesu*), dbałość o zapewnienie właściwej dla potrzeb realizowanego procesu kształcenia infrastruktury dydaktycznej, a także ciekawa i zróżnicowana działalność promocyjna Wydziału zapewniająca szeroki dostęp do informacji o proponowanej kandydatom i realizowanej przez studentów ofercie dydaktycznej.

Dobre praktyki

- Organizowanie *Gali absolwentów*, podczas której wręczane są dyplomy ukończenia studiów oraz medale za chlubne studia. Ponadto przeprowadzane jest badanie ankietowe pozwalające na wyrażenie przez absolwentów kierunku opinii na temat ukończonych studiów, pierwszych doświadczeń z rynkiem pracy po uzyskaniu dyplomu oraz przydatności nabytych kompetencji w pracy zawodowej.

Zalecenia

- Należy zintensyfikować wśród studentów i pracowników upowszechnianie wniosków, formułowanych w następstwie prowadzonych badań ankietowych oraz innych działań służących zapewnieniu jakości kształcenia;
- Zaleca się weryfikację przydatności i skuteczności arkusza autoewaluacji przedmiotu jako narzędzia oceny jakości kształcenia w kierunku dostosowania do specyfiki poszczególnych zajęć.
- Konieczne jest podjęcie intensywnych działań zmierzających do włączenia studentów oraz doktorantów w proces zapewniania jakości kształcenia;
- Należy wzbogacić współpracę z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego o aspekty projektowania i monitorowania procesu kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Zarówno liczebność kadry, jak i jej kompetencje naukowe oraz dydaktyczne ogólnie nie budzą zastrzeżeń. Minimum kadrowe zaproponowane przez uczelnię jest bardzo liczne (32 osoby na studiach I st., 31 osób na studiach II st.), z czego: na studiach I st. 3 profesorów, 13 dr hab., 16 dr, zaś na studiach II st. 5 prof., 12 dr hab., 14 dr. Mają oni dorobek naukowy w dyscyplinie językoznawstwo i literaturoznawstwo, kilka osób ma ponadto dorobek także w dyscyplinie kulturoznawstwo. W składzie minimum kadrowego uczelnia zaproponowała dla studiów I stopnia: 14 osób z dorobkiem w dyscyplinie literaturoznawstwo, 18 osób z dorobkiem w dyscyplinie językoznawstwo; dla studiów II stopnia: 13 osób z dorobkiem w dyscyplinie literaturoznawstwo, 18 osób z dorobkiem w dyscyplinie językoznawstwo. Zatem proporcje między liczbą przedstawicieli obu dyscyplin filologicznych należy uznać za właściwie wyważone, bez dominacji jednej z nich. Dotyczy to zarówno ogółu ocenianych przez ZO specjalności filologicznych, jak i każdej z nich w szczególności. Ponadto w odniesieniu do poszczególnych specjalności zaproponowany przez uczelnię skład minimum kadrowego spełnia wymóg dotyczący specjalizowania się w zakresie języka bądź literatury będących przedmiotem studiów co najmniej 2 pracowników samodzielnych: na filologii hiszpańskiej wykazano takich pracowników 5, na filologii klasycznej – 6, na filologii romańskiej – 7, na filologii rosyjskiej – 6, na filologii słowiańskiej – 5, na filologii włoskiej – 2. Pod tym względem wymagania są zatem spełnione z dużą nadwyżką. W wyniku analizy aktualnego dorobku oraz obsady zajęć dydaktycznych wszystkie zaproponowane przez uczelnię osoby zostały zaliczone do minimum kadrowego. Proporcje liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego do liczby studentów wynoszą: na studiach stacjonarnych I stopnia – 32 nauczycieli na 769 studentów, a na studiach stacjonarnych II stopnia – 31 nauczycieli na 278 studentów. Są to proporcje właściwe – wynoszą odpowiednio 24 studentów na jednego pracownika z minimum kadrowego na studiach I stopnia i 9 studentów na jednego pracownika z minimum kadrowego na studiach II stopnia. Zatem zostały spełnione wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26. września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (§ 7.1 ust. 2d i 2e, § 10, ust. 2 i 3 oraz § 12, ust. 2 (1a) i (1b), minimum kadrowe). Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki, w szczególności dotyczące reprezentowanych dziedzin i dyscyplin naukowych oraz zatrudnienia w UŁ jako podstawowym miejscu pracy.

Pozostali pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianych specjalnościach filologicznych nie budzą zastrzeżeń dotyczących ich kwalifikacji zawodowych. Można zatem uznać, że zarówno liczba, jak i dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli, w tym zgłoszonych do minimum kadrowego, zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Kompetencje dydaktyczne kadry prowadzącej zajęcia oceniono na podstawie przedstawionych sylabusów, jak również na podstawie oceny prac dyplomowych i okresowych oraz hospitacji wybranych zajęć na wszystkich ocenianych specjalnościach. Ocena w tych aspektach wykazała przewagę tradycyjnych metod dydaktycznych, korzystanie ze środków technicznych w postaci aparatury multimedialnej (prezentacje) i tablic interaktywnych, prawidłowy dobór technik dydaktycznych do tematyki zajęć i ich właściwą kompozycję, dobry kontakt studentów z nauczycielami. Prace etapowe w większości były zamyślane prawidłowo i rzetelnie oceniane, z podawaniem uwag dla studenta, niekiedy jednak (w nielicznych przypadkach) nie zawierały

śladów korekt, a oceny nie były uzasadnione.

4.2.

Obsada zajęć dydaktycznych jest z reguły właściwa. Stwierdzono tylko dwa przypadki niewłaściwego obsadzenia zajęć: dotyczą one przypadku obsadzenia zajęć z przedmiotów pozafilologicznych, związanych z dziedziną nauk ekonomicznych „Negocjacje na rynkach międzynarodowych” oraz „Marketing międzynarodowy”, prowadzonych przez nauczyciela, nie mającego wykształcenia ani dorobku naukowego w naukach ekonomicznych, przy czym nauczyciel ten ma certyfikaty nauczania języka biznesu oraz odpowiedni do tej tematyki (czyli do cech języka biznesu oraz jego nauczania) dorobek publikacyjny; drugi przypadek dotyczy prowadzenia zajęć ze współczesnej literatury włoskiej przez językoznawcę, przy czym mającego ukończony kurs doskonalenia zawodowego we Włoszech.

Za obsadę przedmiotów na ocenianych specjalnościach filologicznych odpowiadają kierownicy poszczególnych zakładów. Stwierdzono, że w doborze prowadzących spełniony jest wymóg, aby ich specjalizacja naukowa pokrywała się z tematyką przedmiotu lub była jej bliska. Przy podziale zajęć brane są pod uwagę ponadto opinie i sugestie studentów oraz wyniki ankiet oceniających prowadzone przedmioty. W przypadku zajęć z praktycznej nauki języka kierunkowego za obsadę zajęć odpowiada kierownik odnośnego zakładu lub – w przypadku braku takiej jednostki – wyznaczona osoba koordynująca ten przedmiot. Na uwagę i uznanie zasługuje fakt, że przywiązuje się wagę do tego, aby część praktycznych zajęć językowych była prowadzona przez rodzimych użytkowników studiowanego języka: w składzie osobowym nauczycieli akademickich figuruje aż 7 nauczycieli będących rodzimymi użytkownikami nauczanych języków, co niewątpliwie pozytywnie wpływa na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w aspekcie praktycznego władania językiem. Skład wykładowców etatowych uzupełniany jest m.in. o kompetentnych praktyków (np. profesjonalnych tłumaczy języka włoskiego), profesorów wizytujących, doktorantów i lektorów. Niektóre zajęcia prowadzą też doktoranci w ramach obowiązku dydaktycznego wynikającego z programu studiów doktoranckich (dotyczy to np. zajęć z praktycznej nauki języka włoskiego i francuskiego). Wykładowcy prowadzący przedmioty w języku angielskim, przewidziane w planie studiów innych niż anglistyczne, powoływani są w kolejnych semestrach w porozumieniu z kierownictwem Instytutu Anglistyki. W przypadku przedmiotów pozafilologicznych (uzupełniających), np. historii Francji czy przedmiotów ogólnych na specjalizacji nauczycielskiej, zajęcia prowadzone są przez specjalistów-pracowników Wydziału Filozoficzno-Historycznego, Wydziału Nauk o Wychowaniu, Wydziału Nauk Geograficznych (specjalizacja turystyczna), pracownicy Instytutu Filologii Polskiej i innych neofilologii.

Obsada seminariów licencjackich i magisterskich i związana z nią opieka nad pracami dyplomowymi jest właściwa: sprawują ją osoby posiadające określone w Regulaminie Studiów w UŁ kwalifikacje lub zgodę Rady Wydziału (w przypadku prac magisterskich prowadzonych przez pracowników ze stopniem doktora).

Ogólnie stwierdzono, że obsada zajęć dydaktycznych jest właściwa, prowadzona na dobrych podstawach merytorycznych i zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

4.3.

Głównym założeniem polityki kadrowej na Wydziale Filologicznym jest stałe doskonalenie kadry w celu podnoszenia poziomu badań naukowych oraz jak najpełniejszej realizacji zakładanych efektów kształcenia w ramach poszczególnych kierunków i specjalności. Temu celowi służy wiele form wsparcia i mobilizacji pracowników do intensyfikacji badań i podnoszenia własnych kwalifikacji zawodowych.

Na podstawie składanych ankiet wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni, naukowci i dydaktyczni Wydziału Filologicznego podlegają okresowej ocenie w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Arkusz ankiety oceniającej pracowników przygotowujący jest przez komisję wydziałową i konsultowany ze wszystkimi pracownikami oraz przedstawicielami związków zawodowych, a następnie zatwierdzany przez Radę Wydziału Filologicznego i Senat UŁ. W czerwcu 2017 wszyscy pracownicy Wydziału Filologicznego otrzymali wzór ankiety, który będzie obowiązywał przy ocenie pracowników za lata 2017-2020. Ankieta każdego pracownika opiniowana jest przez jego bezpośredniego przełożonego, a następnie przez Wydziałową Komisję Oceniającą, której skład zatwierdza Rada Wydziału Filologicznego. Pracownik zobowiązany jest do zapoznania się z tymi opiniami. Kompleksowej oceny pracownika dokonuje się na podstawie 16-stronicowego *Kwestionariusza do oceny okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowych i dydaktycznych* obejmującego działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. *Kwestionariusz* ma na celu zobiektywizowanie oceny nauczyciela akademickiego, jednak jego kształt – jak wynika ze spotkania z kadrami – budzi kontrowersje wśród pracowników; zgłaszano wiele, nierzadko ze sobą sprzecznych zastrzeżeń do jego formy i zawartości. Np. zauważano, iż działalność dydaktyczna znaczy daleko mniej niż osiągnięcia naukowe czy praca organizacyjna. Warto zastanowić się nad wagą przypisywaną w tej ankiecie działalności dydaktycznej pracowników.

W każdym roku kalendarzowym na podstawie sprawozdań z pracy naukowej (część A arkusza oceny pracownika) sporządzana jest lista rankingowa według liczby punktów zdobytych za osiągnięcia naukowe w poszczególnych grupach pracowników. Od roku 2014 pracownicy osiągający najlepsze wyniki otrzymują dodatki motywacyjne w znaczącej wysokości, a od roku 2016 także możliwość redukcji obciążeń dydaktycznych lub ekwiwalentu finansowego. Rada Wydziału Filologicznego zatwierdza jaka część pracowników określana procentowo w poszczególnych grupach otrzyma dodatki motywacyjne; na dodatki motywacyjne przeznaczona jest około 20% budżetu Wydziału. Niewątpliwie sprzyjają one rozwojowi kadry naukowo-dydaktycznej, chociaż niektórzy pracownicy w czasie spotkania z ZO PKA powątpiewali w ich skuteczność, zauważając, iż sytuacja ta rodzi niezdrową atmosferę wśród kadry naukowej.

Awanse pracowników zdobywających kolejne stopnie i tytuły naukowe odbywają się w drodze konkursu. Liczba awansów na stanowisko adiunkta, profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego uzależniona jest od możliwości finansowych Wydziału Filologicznego. Podstawą oceny jest sprawozdanie z osiągnięć naukowych od chwili zdobycia stopnia/tytułu (część A arkusza oceny pracownika) po upływie minimum dwóch lat. W roku 2016 awanse dotyczyły 2 profesorów zwyczajnych, 5 profesorów nadzwyczajnych i 8 adiunktów; w roku 2017 – 4 profesorów zwyczajnych, 7 profesorów nadzwyczajnych

i 7 adiunktów. Konkursy na awanse przeprowadza komisja powołana przez Dziekana Wydziału, a jej skład zatwierdza Rada Wydziału Filologicznego. W czasie spotkania z ZO PKA pracownicy wyrażali zadowolenie z „odblokowania” procesu awansowania, a równocześnie zwracali uwagę na ich ograniczoną liczbę. Warto dodać, że z uwagi na wcześniejszy deficyt finansowy Wydziału Filologicznego i podjęte działania naprawcze uzyskano nadwyżkę budżetową (od dwóch lat), która obecnie jest – jak się wydaje - rozsądnie konsumowana.

Ponadto pracownicy Wydziału Filologicznego zgłaszani są do nagród Rektora UŁ za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne. W roku 2017 trzy osoby zostały zgłoszone do nagrody za osiągnięcia dydaktyczne, a podstawą zgłoszenia jest opracowanie innowacyjnych programów studiów.

Młodzi pracownicy Wydziału Filologicznego oraz doktoranci (do 35 lat) mogą się ubiegać o dofinansowanie własnych badań z dotacji celowej przyznawanej Wydziałowi przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego służącej rozwojowi młodych pracowników oraz doktorantów. W roku 2015 dofinansowanie otrzymały 33 osoby, w roku 2016 było to 48 osób, a w roku 41 osób.

Pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni mogą także korzystać z semestralnych lub rocznych urlopów naukowych przeznaczonych na pogłębianie własnych badań i przygotowywanie publikacji związanych z rozwojem naukowym (habilitacje, tytuł profesorski). W roku akad. 2016/2017 z prawa do urlopu korzysta 13 pracowników Wydziału Filologicznego.

Ponadto pracownicy Wydziału Filologicznego, którzy prowadzą badania w ramach dużych projektów badawczych, finansowanych ze środków np. NCN, NPRH, programów zagranicznych, mogą ubiegać się o obniżenie pensum dydaktycznego w okresie realizacji projektu.

Doskonaleniu pracy dydaktycznej służą ankiety studenckie, w których oceniani są wykładowcy i sposób prowadzenia zajęć. Na Wydziale Filologicznym obowiązują ankiety elektroniczne dostępne dla studentów w USOS. Przy ich małej zwrotności kierownik jednostki może zdecydować o przeprowadzeniu ankiet „papierowych”, korzystając z wzoru zatwierdzonego Uchwałą Senatu UŁ nr 506 z 15.06.2015. Ankiety przeprowadzane są po zakończeniu zajęć w każdym semestrze. Kierownik jednostki przeprowadza analizę ankiet i jej wynik omawia z pracownikami. Każdy pracownik ma wgląd w ankiety oceniające prowadzone przez niego zajęcia. W czasie spotkania z ZO PKA niektórzy pracownicy zwracali uwagę, iż ankiety studenckie nie zawsze są miarodajne i powinny być ostrożnie wykorzystywane w ocenach prowadzących zajęcia dydaktyczne. Podnoszeniu poziomu pracy dydaktycznej służą także hospitacje, zwłaszcza zajęć prowadzonych przez młodych pracowników i doktorantów. Hospitacje przeprowadza kierownik jednostki lub wskazany przez niego doświadczony pracownik. Ocena hospitowanych zajęć dokumentowana jest na arkuszu hospitacji i omawiana z pracownikiem/doktorantem prowadzącym zajęcia. Hospitacje mają charakter przede wszystkim doradczy, co potwierdziła także rozmowa z kadrą kierunku. Niekiedy zdarzają się także hospitacje interwencyjne wskutek negatywnych sygnałów płynących do kierownictwa kierunku.

Po zakończonej sesji egzaminacyjnej wykładowcy są zobowiązani do złożenia arkuszy autoewaluacji przedmiotów, w których dokonują oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia w trakcie prowadzonych zajęć. Na tej podstawie mogą być dokonywane zmiany w zakresie

treści, form zajęć, metod sprawdzania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. W toku analizy przedłożonej przez władze wizytowanego kierunku dokumentacji zauważono jednak, iż często nie spełniają one należycie swego zadania. Sama ich treść wymaga doprecyzowania, a ponadto należy podjąć starania zmierzające do zwiększenia ich skuteczności jako narzędzia doskonalącego dydaktykę, co wymaga w szczególności zapewnienia większej staranności w ich wypełnianiu przez pracowników, tak by mogły stać się rzetelną podstawą do oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Obecnie są one bowiem traktowane raczej formalnie.

Pracownicy systematycznie biorą udział w wewnętrznych i zewnętrznych szkoleniach, np. z zakresu nowoczesnych technik dydaktycznych, prawa autorskiego, obsługi systemu antyplagiatowego oraz pozyskiwania funduszy zewnętrznych na badania naukowe oraz projekty dydaktyczne. W czasie spotkania pracowników kierunku z ZO PKA podkreślano, iż władze jednostki zapewniają wsparcie organizacyjne w zdobywaniu grantów, tworząc specjalne Biuro.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kryterium minimum kadrowego oraz obsady zajęć dydaktycznych jest spełnione w pełni. Mocną stroną jest znaczny postęp w uzyskiwaniu stopni i tytułów naukowych oraz równowaga reprezentowanych przez nauczycieli dyscyplin naukowych. Stwierdzono, że w stosunku do poprzedniej oceny nastąpił rozwój naukowy kadry: w latach 2012–2017 uzyskano 6 tytułów naukowych profesora, 9 habilitacji, 8 doktoratów. W miejsce osób zatrudnionych uprzednio w UŁ jako dodatkowym miejscu pracy zatrudniono osoby nowe, w tym o wybitnym dorobku. Kadra wykazuje dużą aktywność w doskonaleniu zawodowym poprzez liczne uczestnictwo w wyjazdach dydaktycznych, w uzyskiwaniu dodatkowych kompetencji zawodowych oraz w zespołach badawczych. Należy podkreślić z uznaniem liczne sukcesy w uzyskiwaniu grantów zewnętrznych oraz uczestnictwo w międzynarodowych programach badawczych: ogółem w ubiegłych 5 latach pracownicy ocenianych jednostek uczestniczyli w realizacji ponad 30 grantów finansowanych ze źródeł zewnętrznych (NCN, NPRH, źródła zagraniczne).

Realizowana w jednostce polityka kadrowa sprzyja utrzymywaniu należytego poziomu kadry oraz wzrostowi jej kompetencji. Jej wyrazem jest w szczególności zastąpienie pracowników uprzednio zatrudnionych w uczelni jako dodatkowym miejscu pracy naukowcami o wybitnym dorobku, zatrudnianie młodej kadry, jak również skuteczne stymulowanie uzyskiwania grantów finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Jednostka stosuje rozbudowany system dodatków motywacyjnych, który został powiązany z ankietą ewaluacyjną. Niektórzy nauczyciele wskazywali jednak na słabości obowiązującego systemu, np. niedocenywanie niektórych działań dydaktycznych czy brak wiedzy o wysokości możliwych do uzyskania dodatków.

Dobre praktyki

- Istotną zaletą obsady kadrowej jest obecność w składzie osobowym nauczycieli akademickich aż 7 nauczycieli będących rodzimymi użytkownikami nauczanych

języków, chociaż nie jest podyktowane żadnym wymogiem formalnym. Rozwiązanie to jest jednak pożądane na kierunkach neofilologicznych, ponieważ sprzyja osiągnięciu przez studentów zakładanych efektów kształcenia w zakresie kompetencji językowej, czyniąc ją bardziej naturalną i aktualną, a ponadto wpływa na poprawę językowego oblicza publikowanych prac naukowych.

- Skuteczne stosowanie bodźców finansowych stymulujących rozwój naukowy kadry w powiązaniu z wynikami ewaluacji.

Zalecenia

- Wskazana jest w najbliższej przyszłości wewnętrzna ewaluacja arkusza oceny pracownika w celu zoptymalizowania jego zawartości, w kierunku np. przyznania większej wagi do działalności dydaktycznej.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Na ocenianym kierunku współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się zarówno na poziomie Wydziału, jak i jednostek (Instytutów, katedr, zakładów) prowadzących poszczególne specjalności. Jedną z podstawowych form realizacji tej współpracy na poziomie Wydziału jest działalność prowadzona w ramach powołanej w roku 2011 Rady Biznesu i Pracodawców, do której należy obecnie 13 instytucji i firm, m.in. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, Centrum Egzaminacyjne Instytutu Goethego Łódź, English Language Centre, Centrum Języka Francuskiego UŁ, Szkoła Języków Obcych EuroDialog, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Łodzi, Infosys BPO Poland, Fujitsu, Ceri International, Capita Customer Solution, Wydawnictwo Naukowe Primum Verbum, Dom Wydawniczy Księży Młyn i in. Rada, której członkowie spotykają się 2 razy w roku, stanowi platformę stwarzającą studentom i absolwentom możliwość odbycia praktyk i uzyskania zatrudnienia, a jednostce możliwość dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz wzmocnienia skuteczności działań promocyjnych. W trakcie całego roku akademickiego organizowane są dla studentów wizyty (dni otwarte) w poszczególnych firmach i instytucjach, a na terenie Wydziału odbywają się wydarzenia, podczas których prowadzone są przez nie szkolenia, pokazy, zajęcia warsztatowe, spotkania z rekruterami, a także przedstawiana jest oferta praktyk studenckich.

Poza tym Wydział jest organizatorem bądź uczestnikiem także innych przedsięwzięć promocyjnych i zacieśniających współpracę z otoczeniem społeczno-kulturalnym, przygotowywanych i koordynowanych przez pełnomocników dziekana ds. kontaktów ze szkołami i ds. kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wśród nich można wskazać dni otwarte wydziału dla szkół, ze stoiskami informacyjnymi, warsztatami oraz spotkaniami ze studentami i wykładowcami, cykliczne zajęcia przeprowadzane przez wykładowców i członków studenckich kół naukowych wydziału w szkołach, z którymi zawarto umowy o

współpracy, udział w dorocznym Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki, organizowanym przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe, wreszcie program mentoringowy „Zdolny uczeń, świetny student”, zakładający umożliwienie najzdolniejszym uczniom szkół średnich konsultacji z pracownikami Uniwersytetu oraz udziału w zajęciach i badaniach prowadzonych na UŁ.

Odrębne przedsięwzięcia organizowane są na poziomie poszczególnych specjalności. I tak, Instytut Romanistyki m.in. rozwija bliską współpracę z Teatrem Nowym im. Kazimierza Dejmka w Łodzi, w ramach której studenci Instytutu corocznie przygotowują spektakl na deskach teatru; ze stowarzyszeniem Łódzkie Bardziej Francuskie, której efektem jest udział w regionalnym projekcie edukacyjnym o tej samej nazwie, promującym język francuski i kultury krajów frankofońskich; ze studiem telewizyjnym Toya i firmą Studio Lingua, dzięki której studenci mają sposobność odbywania warsztatów z tłumaczeń audiowizualnych, dubbingowania programów, czytania list dialogowych, itp. Ponadto Instytut współpracuje z 1 szkołą podstawową, 1 gimnazjum, 3 liceami i Niepubliczną Szkołą Baletową w Łodzi, oferując im wykłady pracowników naukowych w szkołach oraz spotkania z młodzieżą szkolną i cykle szkoleń dla nauczycieli w siedzibie Instytutu. Pracownicy Instytutu pełnią też funkcje egzaminatorów Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej oraz ekspertów MEN w zakresie recenzowania i dopuszczania do użytku szkolnego programów, podręczników i materiałów pomocniczych do nauczania języka francuskiego. Zakład Italianistyki organizuje corocznie Łódzki Konkurs Języka Włoskiego dla uczniów szkół średnich, którego XI edycja miała miejsce w roku 2017. Studenci filologii hiszpańskiej w ramach współpracy z Fundacją Inicjatyw Kulturalnych „Plaster” i firmy Unamos Culturas, organizatorów Letniego Festiwalu Filmowego „Polówka”, wykonali, pod opieką pracowników Katedry, tłumaczenia na język polski napisów do czterech filmów latynoamerykańskich.

Studenci i pracownicy Katedry Filologii Słowiańskiej co roku organizują kilka wydarzeń promujących kulturę, historię i zabytki krajów południowosłowiańskich (piknik słowiański, Festiwal Dni Bułgarii, Światowe Dni Kultury Słoweńskiej, święto Cyryla i Metodego, prezentacje grupy rekonstrukcyjnej) oraz współpracują m.in. z redakcją łódzkiego kwartalnika „Tygiel Kultury”, dzięki czemu, jako praktykanci, mają możliwość udziału w pracach redakcyjnych, korektorskich i translatorskich, a także zamieszczania własnych tekstów i uczestnictwa w (wyjazdowych) promocjach zeszytów „narodowych” (słowiańskich). Instytut Rusycystyki organizuje spotkania z przedstawicielami rosyjskiej kultury i wydarzenia promujące rosyjską kulturą wśród młodzieży szkolnej, patronuje Ogólnopolskiemu Festiwalowi Piosenki Rosyjskiej w Łodzi, w swej siedzibie organizuje prezentacje udostępniając wszystkim chętnym „Gabinet ruskogo mira”.

Katedra Filologii Klasycznej prowadzi różnorodne, szeroko zakrojone działania promocyjne, których celem jest popularyzacja wiedzy o antyku. Wskazać w tym względzie można m.in. przygotowywane corocznie przez członków studenckiego koła naukowego pokazy i prezentacje eksponowane podczas łódzkiego Festiwalu Nauki, Techniki i Kultury oraz Pikniku Naukowego UŁ, organizację otwartej dla szerokiej publiczności „Antycznej Nocy Literatury” w Pałacu Poznańskich (11. 03. 2016), obchody XI Europejskiego Festiwalu Łaciny i Greki „Odyseja 24” na Wydziale Filologicznym UŁ (24. 03. 2017), na które złożyło się performatywne odczytanie fragmentów V księgi Odysei w 8 językach oraz przedstawiona przez studentów inscenizacja dramatu satyrowego „Nauzykaa”, cykl comiesięcznych wykładów w pubie „Biblioteka” na temat myśli Platona i jej recepcji w religii i kulturze

chrześcijańskiej (rok akad. 2013/2014). W ramach projektu Skills eNgage „Kulturowe dziedzictwo Antyku śródziemnomorskiego”, realizowanego w roku 2015, stworzono 5 edukacyjnych gier planszowych nawiązujących do kultury starożytnej Grecji i Rzymu, które wykorzystane zostały w trakcie Festiwalu Nauki, Nocy z Filologią i Pikniku Naukowego UŁ a obecnie służą jako narzędzie edukacyjne w dyspozycji jednostki, zaś dla licealistów zorganizowano warsztaty poświęcone „reinkarnacji” antycznych postaci literackich i mitycznych w polskiej literaturze i teatrze, połączone z konkursem na esej związany z tematyką warsztatów. Ponadto dla młodzieży szkolnej zorganizowano konkursy plastyczne, konkurs na projekt audiowizualny lub grę komputerową/aplikację multimedialną pt. „Antyk: reaktywacje”, który dotyczył rekontekstualizacji fabuł mitów antycznych, konkurs na projekt kolekcji mody inspirowanej modą antyczną, a dla uczestników „uniwersytetu trzeciego wieku” konkurs krzyżówek, szarad i rebusów związanych ze sztuką, literaturą i mitologią starożytną. Dla szkół cyklicznie organizowany jest także Międzyszkolny Konkurs Języka Łacińskiego (VI edycja w roku 2017) oraz Międzyszkolny Konkurs Żywej Łaciny (IV edycja w roku 2017), stale (od roku 2008) sprawowany jest patronat nad klasami humanistycznymi VIII LO im. Adama Asnyka w Łodzi.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym znajduje także swoje odzwierciedlenie w procesie modyfikacji programu i treści kształcenia. Do programu studiów magisterskich filologii romańskiej wprowadzono zajęcia z przekładu audiowizualnego, realizowane przez praktyka zawodu i właściciela firmy Studio Lingua. Konsultacje z firmami Infosys i HP oraz z agencjami tłumaczeń wpłynęły na kształt programu studiów italianistycznych, przygotowywanych w ramach projektu strukturalnego „Kształcenie kadr na potrzeby rynku *flexicurity* i gospodarki opartej na wiedzy – oferta kierunków humanistyczno-społecznych UŁ” (1/POKLK/4.1.1.2010). W kolejnych latach konsultacje z tłumaczami przysięgłymi i specjalistycznymi zaowocowały stworzeniem modułów kształcenia nakierowanych na języki specjalistyczne (ekonomii, handlu, informatyki, prawa) i opracowaniem odpowiednich materiałów dydaktycznych, a także wprowadzeniem zajęć kształcących kompetencje translatorskie (Przedsiębiorstwo i handel we Włoszech). Pod wpływem sugestii ze strony członków Rady Biznesu i Pracodawców (w szczególności przedstawicieli firmy Ceri International) w treściach kształcenia kursu praktycznej nauki języka hiszpańskiego w szerszym zakresie uwzględniono język biznesowy (zwłaszcza handlu i listów formalnych), zaś udział pracowników Katedry Filologii Hiszpańskiej w pracach eksperckich i recenzyjnych, a studentów w procesie standaryzacji maturalnych arkuszy egzaminacyjnych z języka hiszpańskiego, zaowocowały szerszym uwzględnieniem w programie kształcenia pracy z tekstami o zróżnicowanym charakterze (publicystyczne, techniczne, literackie, itd.). Konsultacje pracowników Katedry Filologii Słowiańskiej z otoczeniem gospodarczym doprowadziły do wprowadzenia do planu studiów slawistycznych przedmiotu Język w turystyce oraz kursu języka rosyjskiego (w odpowiedzi na postulaty formy Infosys). Instytut Rusycystyki, w wyniku rozmów przeprowadzonych z pracownikami Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabowidzących i Niewidomych nr 6 w Łodzi, w którym studenci specjalizacji nauczycielskiej odbywają praktyki, wprowadził do treści programowych praktyk opiekuńczo-wychowawczych tematykę wykorzystywania różnorodnych metod i nowoczesnych technologii w pracy z uczniami ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, wynikającymi z ograniczeń zdrowotnych (dysfunkcjami wzroku, słuchu, zaburzeniami na tle psychicznym).

Pod wpływem rozmów z przedsiębiorcami m.in. z Łódzkiej Izby Przemysłowo-Handlowej nauczanie języka rosyjskiego w biznesie ujął w odpowiednie bloki tematyczne (organizacja i zasady działania przedsiębiorstw, strategie marketingowe podmiotów gospodarczych, komunikacja biznesowa oraz dokumentacja i korespondencja), a do treści programowych włączył zagadnienia z dziedziny logistyki oraz pracę z autentycznymi dokumentami w trakcie nauki opracowywania biznes-planów. Organizowane przez Katedrę Filologii Klasycznej wydarzenia i akcje promujące wiedzę o antyku, a w szczególności udział w nich studentów Katedry, w określonym stopniu determinują zakres uwzględniania w procesie nauczania treści, które związane są z charakterem i tematyką poszczególnych wydarzeń, a także wpływają na sposób kształtowania określonych umiejętności i kompetencji społecznych, związanych z przygotowaniem wystąpień, prezentacji i inscenizacji, z potrzebą kreatywności, pracy w grupie i właściwym rozpoznaniem oczekiwań odbiorców, przyjęciem odpowiedzialności za powierzone zadania, i in.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wysoka ocena współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia wynika z szerokiego zakresu i wszechstronności tej współpracy, jej dobrej organizacji i formuły, która, uwzględniając specyfikę poszczególnych specjalności, umożliwia skuteczne korygowanie programów i treści kształcenia w kierunku zgodnym z potrzebami rynku pracy oraz oczekiwaniami i ambicjami edukacyjnymi studentów. Przyjęty model współpracy pozytywnie wpływa także na osiąganie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, w szczególności na nabywanie przez nich specjalistycznej wiedzy, umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych.

Dobre praktyki

- zachowanie równowagi między współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym zinstytucjonalizowaną na poziomie Wydziału, w postaci Rady Biznesu i Pracodawców, a indywidualnymi inicjatywami podejmowanymi w tym zakresie przez jednostki prowadzące poszczególne specjalności studiów;
- docenianie roli współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i duża o nią dbałość Władz Wydziału, przejawiające się m.in. w ustanowieniu Prodziekana WF ds. naukowych i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, Pełnomocnika Dziekana ds. kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym, Pełnomocnika Dziekana ds. współpracy ze szkołami, oraz odpowiednich koordynatorów w jednostkach prowadzących poszczególne specjalności;
- podejmowanie przez Wydział inicjatyw własnych, zacieśniających współpracę z otoczeniem społecznym, oraz angażowanie się w zewnętrzne (miejskie, regionalne) wydarzenia o charakterze popularno-naukowym i promocyjnym;
- szeroki zakres współpracy ze szkołami.

Zalecenia

- Rozważenie możliwości (szerszego) wykorzystania współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym dla opracowania wspólnych projektów badawczych, angażujących, oprócz pracowników Wydziału, także studentów.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia realizuje się poprzez: aktywne uczestnictwo studentów i pracowników w programie Erasmus+, współpracę naukową z ośrodkami zagranicznymi, organizowanie wspólnych konferencji naukowych, współredagowanie z autorami zagranicznymi monografii zbiorowych. Niewątpliwie główną rolę w umiejdzynarodowieniu procesu kształcenia pełni program Erasmus+. Jest on pod szczególnie staranną opieką władz Wydziału i obejmuje: wyjazdy pracowników na zajęcia do ośrodków zagranicznych (w latach 2014-2017 było 118 takich wyjazdów), zajęcia gościnne pracowników uczelni zagranicznych (42 przyjazdy), wyjazdy studentów (301 wyjazdów) i przyjmowanie studentów zagranicznych (29 przyjazdów). Z liczb tych wynika znaczna przewaga wyjazdów nad przyjazdami, zwłaszcza w odniesieniu do studentów; jednak z uwagi na fakt, że częściowo w zajęciach na specjalnościach neofilologicznych uczestniczą studenci, którzy przyjechali na filologię angielską bądź polską, podane dane mogą nie być dokładne. Liczba ośrodków zagranicznych, realizujących wymianę studentów i pracowników w ramach programu Erasmus+, przekracza 30. W realizacji programu Erasmus+ uczestniczą w mniej więcej równym stopniu wszystkie specjalności filologiczne będące przedmiotem oceny. W trakcie hospitacji zajęć stwierdzono uczestnictwo w zajęciach studentów, którzy przyjechali w ramach programu Erasmus+ i zostali włączeni do polskiej grupy.

Inną, mniej intensywnie praktykowaną formą wymiany międzynarodowej jest program Mobility Direct, w ramach którego zawarto umowy dwustronne z uczelniami z obszaru poradzieckiego, np. z uniwersytetami w Kazaniu i Smoleńsku.

W obu opisanych programach międzynarodowych następuje wymiana dostępnych miejsc między specjalnościami na Wydziale, co pozwala maksymalnie wykorzystać istniejące możliwości. Są też przypadki zgłaszania się na zajęcia studentów, którzy przybyli na inne wydziały uniwersytetu. Obsługa merytoryczna wymiany w ramach programu Erasmus+ jest realizowana przez powoływanie koordynatora wydziałowego oraz koordynatorów kierunkowych, których zadania i obowiązki reguluje odnośny dokument. Ważną formą wsparcia wymiany międzynarodowej jest powołanie na Wydziale specjalnej komórki administracyjnej – biura ds. obsługi studentów zagranicznych, sprawującego także pieczę nad wyjazdami studentów Wydziału.

Poza wspomnianymi wyżej programami wymiany Wydział zawarł z partnerami zagranicznymi kilkanaście umów dwustronnych o współpracy naukowej, w wyniku których realizowano wspólne projekty badawcze, organizowano wspólnie konferencje naukowe, przygotowano do druku i wydano wspólne publikacje. Łódzkie środowisko filologiczne odwiedzili z wykładami goście zagraniczni, wśród których znalazły się wybitne postacie współczesnej humanistyki: Umberto Eco, Giuliano Montaldo.

W okresie 2014-2017 zorganizowano wspólnie z ośrodkami zagranicznymi kilkanaście konferencji naukowych. Kolejną formą umiejdzynarodowienia jest udział w kilku wspólnych projektach badawczych, także finansowanych z grantów zagranicznych. Realizowane są także

inne formy współpracy międzynarodowej: wydanie monografii zbiorowej we współredakcji z partnerami zagranicznymi, wydanie monografii w wydawnictwie zagranicznym (Peter Lang), zatrudnianie visiting profesorów z zagranicy. Bardzo ciekawą formą jest prowadzenie przewodów doktorskich w systemie cotutelle – odbyło się już 6 obron takich doktoratów. Niekiedy ponadto studenci odbywają praktyki zawodowe u partnerów zagranicznych (głównie w krajach słowiańskich).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kryterium umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest spełnione w stopniu wysokim. Mocną stroną jest bardzo aktywny i równomierny pomiędzy specjalnościami udział w programach wymiany międzynarodowej, a ponadto różnorodność form współpracy międzynarodowej. Słabych stron nie stwierdzono.

Studenci mają możliwość skorzystania z szerokiej oferty wyjazdów zagranicznych na studia oraz praktyki w ramach programów mobilnościowych. Wysoki standard opieki koordynatorów i ich zaangażowanie w promocje wyjazdów zachęca studentów Wydziału do udziału w wielu wyjazdach i projektach o charakterze międzynarodowym. Studenci Wydziału czują się dobrze przygotowani do udziału w programach mobilnościowych np. Erasmus + czy programie zorientowanym na wyjazdy do byłych państw ZSRR (Mobility Direct). Efektem tego jest wysoka liczba wyjazdów, a także przyjazdów. Na Wydziale każda specjalność ma własnego koordynatora zajmującego się studentami zarówno polskimi, jak i przyjeżdżającymi do Polski. Studenci przyznali, że opieka ta jest na bardzo wysokim poziomie

Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili duże zadowolenie z szerokiej oferty, jaką oferuje im Wydział w ramach programu Erasmus+. Wydział proponuje wyjazdy do państw powiązanych ze specjalnościami, co pozwala na bezpośredni kontakt z nauczonymi językami. Jako argument dużego zainteresowania wymianą międzynarodową studenci przedstawiali możliwość pobierania nauki w zagranicznych ośrodkach, a także możliwości kontynuowania kształcenia za granicą lub przyszłej pracy zawodowej za granicą. Oferta proponowanych umów jest bardzo szeroka. Wydział pozwala realizować przedmioty także studentom przyjeżdżającym z innych jednostek UŁ. Ważnym elementem integracji jest fakt, iż zagraniczni studenci realizują program wraz z polskimi.

Dobre praktyki

- Zwraca uwagę rzadko spotykane na polskich uczelniach prowadzenie przewodów doktorskich w systemie cotutelle. Na uznanie zasługuje ponadto realizacja wspólnych projektów badawczych finansowanych z grantów zagranicznych.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Od lipca 2014 roku Wydział Filologiczny dysponuje nowym budynkiem o powierzchni blisko 20 tys. m². Na czterech spośród sześciu kondygnacji znajdują się pomieszczenia przeznaczone dla celów dydaktycznych. Jest wśród nich 117 sal dydaktycznych mogących pomieścić od 16 do 48 studentów. Wszystkie wyposażone są w projektory lub telewizory z możliwością podłączenia komputera. Internet za pośrednictwem Wi-Fi dostępny jest w całym budynku. Ponadto w budynku znajduje się 5 pracowni komputerowych (każda wyposażona w 26 komputerów i projektor), 6 pracowni multimedialnych (z których jedna wyposażona jest dodatkowo w kabiny do tłumaczeń simultanicznych), sala kinowa dla 54 osób, studio radiowe pozwalające na nagrywanie i obróbkę techniczną materiału dźwiękowego oraz 4 aule mieszczące od 120 do 450 osób. W gmachu działa system zarządzania salami online, umożliwiający personelowi administracyjnemu przydział sal na potrzeby poszczególnych specjalności w zależności od wymagań związanych z programem kształcenia i liczebności grup studenckich. Kontrolę nad prawidłowością funkcjonowania infrastruktury technicznej sprawuje obsługa informatyczno-techniczna. Bezpieczeństwo zapewnia nowoczesny system zabezpieczenia spełniający wszelkie wymogi BHP oraz okresowo przeprowadzane szkolenia i próbną alarmy. Budynek jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dwie z czterech wind umożliwiają wjazd wózkami, ciągi komunikacyjne i wejścia do pomieszczeń są szerokie i pozbawione progów. Na każdym piętrze znajduje się toaleta z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych. Dość trudną orientację w budynku ułatwia dobrze widoczne, kolorowe oznakowanie. Życiowe i socjalne potrzeby studentów zaspokaja stołówka czynna w godz. 10-18, sklepik, dwa punkty gastronomiczne oraz automaty z napojami. Jest też wydzielona strefa rekreacyjna oraz szatnia. Na zewnątrz znajduje się przeznaczony dla studentów parking ze stanowiskami dla osób niepełnosprawnych i ze stojakami na rowery.

7.2.

Zaplecze biblioteczne dla studentów ocenianego kierunku stanowi nowoczesna biblioteka wydziałowa mieszcząca się w budynku Wydziału Filologicznego. Jej zasoby liczą ponad 25 tys. woluminów. Dysponuje czytelnią na 90 miejsc i 15 stanowiskami komputerowymi, czego 6 z ogólnym dostępem do Internetu i 9 z dostępem do katalogu (w tym 1 dla osób z niepełnosprawnościami). Ponadto czytelnicy korzystają z kserografu. W zasobach bibliotecznych znajduje się szeroki wybór książek i czasopism, które powiązane są tematycznie z obszarami badań prowadzonych w jednostce oraz z treściami kształcenia realizowanego na ocenianym kierunku. W trakcie spotkania ze studentami potwierdzona została dostępność publikacji wskazana w sylabusach zajęć oraz gotowość nauczycieli akademickich do ewentualnego wsparcia bibliograficznego w odniesieniu do przygotowywanych przez studentów prac dyplomowych i innych. Potwierdzony też został ze strony pracowników ich wpływ na zakup publikacji i możliwość uzyskania środków na wzbogacenie zasobów bibliotecznych. Okres oczekiwania na książki z magazynu wynosi

jedynie kilka bądź kilkanaście minut. Wydzielony księgozbiór podręczny z wolnym dostępem do książek uwzględnia podział na poszczególne specjalności prowadzone w ramach kierunku i zapewnia szybki dostęp do podstawowych opracowań i tekstów źródłowych w odniesieniu do każdej z nich. W oddzielnym miejscu przechowywane są książki przeznaczone do wypożyczenia na zajęcia. Biblioteka oferuje także dostęp do elektronicznych baz czasopism i platform informacyjnych. Wraz biblioteką główną UŁ tworzy jednolity elektroniczny system biblioteczno-informacyjny. Bezpieczeństwo zbiorów gwarantuje system zabezpieczający RFID.

7.3.

Rozwój i doskonalenie infrastruktury dydaktyczno-badawczej jednostki w dużym stopniu opiera się na monitoringu i uwzględnianiu potrzeb sygnalizowanych przez studentów i wykładowców. Na Wydziale przeprowadzana jest wśród studentów ankieta oceniająca infrastrukturę. W jej wyniku poprawiona została dostępność do Internetu na terenie budynku oraz urządzono strefę rekreacyjną dla studentów. Katedry i zakłady Wydziału, prowadzące kształcenie w ramach poszczególnych specjalności, dysponują rosnącymi funduszami przeznaczanymi na zakup książek uznanych przez ich pracowników za najbardziej pożądane. Pozyskują także publikacje w oparciu o wymiany z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami badawczymi, w drodze zakupu ze środków przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych oraz w charakterze darowizn uzyskiwanych od partnerów zewnętrznych, w tym zagranicznych. Biblioteka wkrótce ma zostać wyposażona w skaner. Planowany jest również zakup wysokiej klasy wyposażenia laboratorium językowego; według deklaracji władz Wydziału niezbędna na ten cel kwota zabezpieczona jest w budżecie i przygotowany jest przetarg na zakup i montaż odpowiedniego sprzętu. W dalszej perspektywie rozważa się pozyskanie od miasta niewielkiego terenu przylegającego do budynku Wydziału w celu urządzenia tam strefy rekreacyjnej i dydaktycznej na wolnym powietrzu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W stosunku do wyników oceny infrastruktury dydaktycznej i naukowej w toku poprzedniej wizytacji PKA jednostka poczyniła kolosalny postęp. W chwili obecnej baza lokalowa, jej wyposażenie, w tym zasoby biblioteczne, oraz kompozycja wystroju architektonicznego zapewniają komfortowe warunki dla prowadzenia efektywnych badań naukowych i procesu dydaktycznego. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa jednostki w odniesieniu do ocenianego kierunku i jego specjalności w pełni umożliwia realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Zapewnia im także możliwość prowadzenia badań naukowych, przygotowanie do ich prowadzenia lub udział w nich. Rozmiar bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji procesu kształcenia odpowiada liczebności studentów. Infrastruktura spełnia wymogi bezpieczeństwa określone w przepisach BHP, a także umożliwia osobom z niepełnosprawnościami dostęp do sal dydaktycznych, pomieszczeń administracyjnych i zaplecza sanitarnego oraz zapewnia im pełne uczestnictwo w

procesie kształcenia, przygotowanie do prowadzenia badań i udział w badaniach, a także korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Jednostka zapewnia studentom, w tym także niepełnosprawnym, pełny dostęp do zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych, które należycie uwzględniają literaturę zalecaną w sylabusach zajęć. Zasoby te są dostosowane tematycznie i językowo do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia i umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych dla ocenianego kierunku efektów kształcenia, w tym także efektów w zakresie pogłębionej wiedzy oraz umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych dla prowadzenia badań.

Infrastruktura Wydziału podlega monitoringowi i jest konsekwentnie rozwijana i doskonała. W procesie tym udział mają studenci i pracownicy jednostki, których opinie i postulaty brane są pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących zarówno poprawy bazy technicznej, jak i wzbogacania zasobów bibliotecznych i edukacyjnych.

Dobre praktyki

- Dobre zarządzanie infrastrukturą dydaktyczną i naukową Wydziału.

Zalecenia

- Konsekwentna realizacja zaplanowanych inwestycji w zakresie doskonalenia infrastruktury i bazy dydaktycznej.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali na elementy znaczącego wsparcia ze strony jednostki, które w ich opinii stanowią dobre normy, przekazywali również informację na temat spraw wymagających doskonalenia. Podczas wizytacji ZO PKA dostrzegł problem z działalnością wydziałowego samorządu studenckiego. Wskazać należy, że osoby będące obecnie członkami samorządu nie zostały wybrane w ramach powszechnych wyborów. Podczas spotkania z ZO PKA Samorząd przyznał, że rozpoczął swoją działalność od listopada 2017 roku.

Trzeba również zauważyć, że ogół studentów wizytowanego kierunku nie ma kompletnej wiedzy na temat możliwości działania w ramach samorządu studenckiego (nie

wiedzą, że powinny odbywać się wybory, nie znają możliwości wpływu przedstawicieli studentów na procesie doskonalenia jakości kształcenia czy zmiany w programach studiów). Przyczyną takiego stanu rzeczy jest – o czym przekonywano ZO - brak zainteresowania tego typu działalnością w społeczności studenckiej Wydziału. Należy podkreślić, że nie stwierdzono, by wydział utrudniał wybór lub funkcjonowanie reprezentacji studenckiej. Tymczasem wskazane byłoby przeprowadzenie we współpracy z uczelnianymi strukturami samorządu studenckiego akcji promującej prace samorządu studenckiego. Warto, by Władze Jednostki oraz poszczególnych Instytutów udzieliły studentom odpowiedniego wsparcia merytorycznego oraz pomocy w organizacji struktur (co nie jest tożsame z ingerencją w decyzyjność gremiów studenckich) i promowaniu idei samorządności.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili zadowolenie z opieki naukowej i dydaktycznej oferowanej im przez Wydział Filologiczny UŁ. Z punktu widzenia ZO jest to kompleksowe wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia. Studenci kierunku *Filologia* mogą liczyć na pomoc ze strony kadry naukowo-dydaktycznej. Nauczyciele akademicy są dostępni podczas dni i godzin wyznaczonych na konsultacje. Podczas spotkania z ZO PKA studenci stwierdzili, że istnieje możliwość umówienia się na dodatkowe konsultacje poprzez pocztę elektroniczną. Studenci dodali, że nauczyciele akademicy w razie potrzeby zostają także po wyznaczonych godzinach. Studenci wyrazili bardzo pozytywne opinie odnoszące się do zaangażowania nauczycieli akademickich zarówno w trakcie zajęć, jak i na konsultacjach czy też w ramach pracy kół naukowych. W szczególnych przypadkach istnieje możliwość korzystania z pomocy tutora. Zazwyczaj z tej formy korzystają studenci z niepełnosprawnościami bądź studenci borykający się z problemami w nauce. Aby skorzystać z takiej formy pomocy należy złożyć wniosek do Władz Wydziału. Studenci mają możliwość skorzystania z systemu Indywidualnej Organizacji Studiów, a także w celu poszerzenia programu dydaktycznego istnieje możliwość uzyskania zgody na Indywidualny Program Studiów. Z punktu widzenia studentów wybór opiekuna pracy dyplomowej jest sprawiedliwy. Przed zapisaniem na seminarium dyplomowe odbywają się konsultacje, podczas których studenci zapoznają się z tematyką prac poszczególnych opiekunów. Na tej podstawie podejmuje się współpracę. Studenci stwierdzili, że wśród opiekunów występuje duże zaangażowanie w proces pisania pracy dyplomowej. Podczas spotkania z ZO studenci wyrażali zastrzeżenia odnośnie funkcjonowania Centrum Obsługi Studenta (poczucie, iż od pracowników zajmujących się wizytowanym kierunkiem otrzymują „cząstkowe” informacje czy zwracanie się do studentów w sposób nieodpowiedni) oraz fakt notorycznych kolejek. Uważają, że wprowadzony system „wirtualnej” kolejki usprawni pracę Dziekanatu. Natomiast zaletą wizytowanego kierunku jest to, że program studiów dostępny jest na stronie internetowej jednostki, a karty przedmiotów prezentowane są studentom na pierwszych zajęciach w semestrze, stając się odpowiednim źródłem informacji o procesie kształcenia. Dodatkowo sylabusy są dostępne za pośrednictwem systemu USOS. Studenci podkreślili ważną rolę sylabusów w procesie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia ze względu na zawarte w nim treści dotyczące poszczególnych przedmiotów. Znajdują się w nich informacje o zasadach i formie zaliczenia modułu, a także wykaz wymaganej i zalecanej literatury. Studenci wyrazili pozytywną opinię dotyczącą poszczególnych przedmiotów wskazując, że poszerzają ich kompetencje zawodowe przez co nie mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia. W trakcie rozmowy studenci zaznaczyli, że pomocne dla

osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest udostępnianie materiałów pomocniczych przez nauczycieli akademickich. Są to dodatkowe publikacje, prezentacje, skrypty czy ćwiczenia. Materiały te zazwyczaj przekazywane są drogą elektroniczną. Studenci przyznali, że niektóre przedmioty realizowane są przy użyciu technik kształcenia na odległość. Wydział korzysta z internetowej platformy Moodle, dzięki której niektóre zajęcia mogą odbywać się zdalnie. Dodatkowym atutem platformy jest możliwość przesyłania dodatkowych materiałów przez nauczycieli akademickich. Studenci wyrazili pozytywne opinie odnoszące się do tego elementu procesu kształcenia na wizytowanym kierunku.

Na wydziale aktywnie działają koła naukowe. Ich przedstawiciele wyrazili bardzo pozytywne opinie co do wsparcia i współpracy z Władzami Uczelni, kadrą naukowo-dydaktyczną oraz administracją wydziału. Studenci realizują szereg projektów zarówno wewnątrz Wydziału jak i przy współpracy podmiotów zewnętrznych. Są organizatorami wielu wydarzeń, uczestniczą w konferencjach naukowych, biorą udział w badaniach naukowych oraz wydają własne publikacje. Przedstawiciele kół naukowych wyrazili pozytywną opinię dotyczącą wsparcia ich działalności przez Władze Wydziału. Jako najważniejsze wymienili wsparcie merytoryczne przy prowadzonych projektach i badaniach naukowych, a także wsparcie finansowe ich działalności. Finansowane działalności kół odbywa się na podstawie składanych wniosków.

Uczelnia zapewnia kompleksowe wsparcie osobom niepełnosprawnym poprzez indywidualizację procesu kształcenia w zależności od potrzeb studentów. Mogą oni również liczyć na wsparcie tutorów.

Studenci włączani są także w projekty organizowane przez Akademickie Biuro Karier. Biorą udział w targach organizowanych na Wydziale, a także organizują wydarzenia z podmiotami współpracującymi z Biurem Karier. Dzięki takiej aktywności są w stanie przygotować się do wymagań stawianych przez firmy zainteresowane współpracą z absolwentami jednostki. Mogą korzystać z bazy danych dotyczących praktyk i staży, jakie oferuje ten podmiot.

Studenci mają możliwość ubiegać się o świadczenia przyznawane z funduszu pomocy materialnej. Podczas spotkania z ZO studenci podkreślili, że system przyznawania stypendiów jest im znany, mają dostęp do regulaminu przyznawania pomocy materialnej, zaś wypłaty realizowane są bez opóźnień. Dodatkową formą wsparcia jest uczelniany konkurs grantowy, w którym udział biorą studenci kierunku filologia. Laureaci mogą otrzymać dofinansowanie do złożonego pomysłu. Kilku obecnych na spotkaniu studentów potwierdziło otrzymanie nagrody. Studenci chętni do skorzystania z tej możliwości muszą złożyć odpowiednie dokumenty wraz z opinią promotora bądź innego nauczyciela akademickiego. Mogą ubiegać się o dofinansowanie projektu, publikacji bądź innej formy aktywności naukowej. Konkurs rozstrzygany jest przez ogólnouczelnianą kapitułę. Zdaniem studentów forma wsparcia wpływa na nich motywująco i chętnie biorą udział w konkursie grantowym.

8.2.

System wspierania i motywowania studentów jest ważnym elementem działalności Wydziału. Istotnym przedsięwzięciem w zakresie monitorowania oraz wspierania i doskonalenia systemu opieki oraz oceny kadry kształcącej studentów jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych. System ankietyzacji jest bardzo rozbudowany. Pierwszej oceny dokonuje się przed rozpoczęciem edukacji. Ma ona określić poziom wiedzy osoby rozpoczynającej studia na Wydziale. Na zakończenie każdego modułu wykonuje się dwie ankietyzacje. Jedna dostępna jest w systemie USOS, dzięki temu studenci mogą ją wypełniać zdalnie, druga zaś jest ankietą papierową. Nauczyciele akademicy udostępniają ją studentom do wypełnienia na ostatnich zajęciach. Wnioski i podsumowanie ankiet dokonują kierownicy instytutów. W skład Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi jeden student, który może uczestniczyć w pracach zespołu. Do jej zadań należy ewaluacja procesu ankietyzacji, monitorowanie zachodzących zmian i przygotowywanie zmian w programach studiów. Studenci nie mają poczucia, że są w pełni informowani o wynikach przeprowadzonego procesu ankietyzacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka realizuje wszystkie zadania związane z opieką i wsparciem studenta w jego procesie kształcenia w sposób odpowiedni. Działania mają charakter kompleksowy, uwzględniają zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów.

Studenci mogą liczyć na zaangażowanie kadry dydaktycznej wizytowanego kierunku. Nauczyciele akademicy dostępni są podczas dyżurów, a także wspierają studentów podczas zaistnienia indywidualnych problemów. Uczelniane Biuro Karier podejmuje szereg działań, mających na celu aktywizację studentów w celu zdobywania kompetencji niezbędnych na rynku pracy oraz pośredniczy i pomaga w pozyskiwaniu praktyk i staży dla studentów. Podejmowane są inicjatywy wspólnie z lokalnymi przedsiębiorcami i korporacjami, dzięki czemu studenci Wydziału są skutecznie wspierani w poszukiwaniu zatrudnienia jeszcze w trakcie studiów. Dla studentów organizowane są różne wydarzenia, takie jak: targi pracy, szkolenia i wykłady z pracodawcami.

Na wsparcie mogą liczyć również koła naukowe, których członkowie wielokrotnie podczas wizytacji zaznaczali zaangażowanie Władz Wydziału i opiekunów w ich prace. Studenci mają możliwość oceny procesu dydaktycznego w trakcie studiów, co wpływa na jego doskonalenie i dopasowanie do potrzeb studentów. Duże problemy z działalnością ma natomiast samorząd studencki, który od kilku lat praktycznie nie funkcjonuje. Jednostka wspólnie zapewne z uczelnianym samorządem studenckim powinna prowadzić działania zachęcające studentów do aktywności w odpowiednich organach samorządu studenckiego.

Studenci wskazali również na niedociągnięcia w pracy dziekanatu. Słabszą stroną systemu wsparcia studentów jest jego monitorowanie. Cyklicznej studenckiej ewaluacji podlega jedynie działanie dziekanatów.

Dobre praktyki

- Wprowadzenie systemu „wirtualnej” kolejki do Dziekanatu.
- Cykliczne przeprowadzanie oceny pracy administracji oraz dopasowania infrastruktury, wraz z przygotowaniem raportu i umieszczeniem go na stronie internetowej Wydziału.

Zalecenia

- Zaleca się większe wsparcie odradzającego się na Wydziale Filologicznym samorządu studenckiego ze strony władz jednostki, ale i pracowników naukowo-dydaktycznych poprzez kształcenie odpowiednich kompetencji społecznych, upowszechnianie wiedzy na temat roli samorządu studenckiego w funkcjonowaniu uczelni oraz zasad wyboru i działania reprezentacji studenckiej, finansowanie akcji promujących idee samorządności oraz projektów studenckich służących integracji i aktywizacji studentów.
- Zaleca się podjęcie działań mających na celu monitorowanie i doskonalenie systemu wsparcia i opieki nad studentami w zakresie wykraczającym poza ocenę funkcjonowania dziekanatu i w formie dostosowanej do specyfiki kierunku.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Wskazane byłoby redagowanie dysertacji w języku obranej specjalizacji	Zalecenie zostało w znacznej mierze zrealizowane. Prace dyplomowe w zdecydowanej większości przygotowywane są w języku realizowanej specjalizacji filologicznej. W odniesieniu do fil. słowiańskiej zalecenie nie zostało zrealizowane; zarówno prace jak i końcowe streszczenia prac dyplomowych pisane są w języku polskim.
Zespół Oceniający zaleca objęcie obligatoryjnymi praktykami wszystkich studentów	Zalecenie zrealizowane. Studenci realizują praktyki nauczycielskie lub tłumaczeniowe.
Wskazane wydaje się także promowanie i wyróżnianie najlepiej ocenionych nauczycieli akademickich	Zalecenie wykonane. Nauczyciele akademicy są oceniani przy użyciu arkusza ewaluacyjnego. Następnie na podstawie zebranych tą drogą danych następuje decyzja o przyznaniu i wysokości dodatku motywacyjnego. Nauczyciele wskazywali jednak na słabości obowiązującego systemu, np. niedocenywanie niektórych działań dydaktycznych czy brak wiedzy o wysokości możliwych do uzyskania dodatków.

Konieczne są intensywniejsze starania o pozyskiwanie poza Uczelnią finansowania badań	Pracownicy ocenianego kierunku filologia prowadzą badania nie tylko dzięki środkom uczelnianym, ale także w oparciu o granty zewnętrzne.
Użytkowane pomieszczenia nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	Nowy budynek wydziału jest w pełni dostosowany do osób z niepełnosprawnością.
Lepsze, choć nie w pełni satysfakcjonujące jest wyposażenie w sprzęt (komputery, sprzęt multimedialny, itp.)	Laboratoria są dobrze wyposażone, a Wydział planuje w najbliższym czasie zakup dodatkowego specjalistycznego oprogramowania.